

ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Arbetsmarknadsutsikterna våren 2022

Utvecklingen på arbetsmarknaden 2022–2023

 ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Arbetsförmedlingen

Författare: Analysavdelningen

Datum: 2022-06-15

Diarienummer: Af-2022/0042 0464

Arbetsförmedlingen analys 2022:13

I rapporten har inkommande statistik beaktats till och med den 8 juni 2022.

Förord

Utsikterna på arbetsmarknaden har successivt förbättrats och arbetslösheten är nu på en lägre nivå än före pandemin. Samtidigt har tudelningen på arbetsmarknaden förstärkts. Närmare hälften av de inskrivna vid Arbetsförmedlingen är långtidsarbetslösa och antalet arbetslösa med de längsta tiderna (24 månader och längre utan arbete) har ökat till nära 100 000 personer under pandemin. Att allt fler är arbetslösa allt längre innebär att långtidsarbetslösheten riskerar att kvarstå på en högre nivå. Samtidigt väntas konjunkturen mattas av framöver till följd av en stegrande inflation och successiva räntehöjningar. Därtill finns stora osäkerheter kring den ekonomiska utvecklingen under prognosperioden, inte minst med koppling till Rysslands krig mot Ukraina.

Solna 8 juni 2022

Anders Ljungberg
t.f. Analysdirektör

Innehåll

Sammanfattning	3
Internationell översikt	6
Rysslands invasion av Ukraina bromsar in världsekonomin	6
Den globala inflationstrenden innebär risker.....	7
Svensk ekonomi	9
Påbörjade räntehöjningar dämpar konjunkturuppgången	9
Konjunkturrell mjuklandning i svår ekonomisk terräng	10
Tydligare dämpning i storstadsregionerna.....	10
Kraftigt ökat antal nyanmälda lediga platser	13
Färre varsel än före pandemin.....	15
Kapacitetsutnyttjandet fortsatt under det genomsnittliga	15
Utvecklingen på arbetsmarknaden.....	17
Återhämtningen på arbetsmarknaden fortsätter men mattas av	17
Sysselsättningen bedöms fortsätta öka men i en avtagande takt	17
Näringsgrenarnas utveckling.....	18
Rekordhög brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser	25
Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen.....	27
Bred återhämtning på en fortsatt tudelad arbetsmarknad.....	27
Arbetslösheten minskar till den lägsta nivån sedan 2008.....	28
Ojämn geografisk återhämtning på arbetsmarknaden.....	32
Ungdomsarbetslösheten minskar till en historiskt låg nivå	32
Utrikes födda är överrepresenterade bland de inskrivna arbetslösa.....	34
Svårare situation för arbetslösa med svag konkurrensförmåga	35
Kärvare arbetsmarknad för arbetslösa med kort utbildning	37
Fortsatt hög långtidsarbetslöshet under prognosperioden	39
Utmaningar på arbetsmarknaden	42
Fler är långtidsarbetslösa längre	42
Ökande obalanser försvårar läget på arbetsmarknaden.....	44
Bilagor.....	46

Sammanfattning

Konjunkturen matas av under 2022 och 2023

Svensk ekonomi återhämtade sig i en anmärkningsvärt snabb takt under 2021 i spåren av den djupa nedgången under pandemin. Under första kvartalet 2022 redovisades dock den första BNP-minskningen sedan den andra vågen av pandemirestriktioner infördes, under sista kvartalet 2020. Svensk ekonomi bedöms gå in i en avmattningsfas under prognosperioden 2022–2023 där den ökande inflationen och höjda räntor utgör hinder för en fortsättning på förra årets urstarka konjunkturuppgång. Sammantaget väntas fortsatta prisökningar, stigande räntekostnader och sjunkande bostadspriser lägga ytterligare tyngd på hushållens konsumtionsvilja framöver.

Expansiva anställningsplaner riskeras att inte kunna realiseras

I takt med att pandemirestriktionerna har slopats och den ekonomiska återhämtningen har fortskridit har efterfrågan på arbetskraft ökat kraftigt under inledningen av 2022. Det visar sig bland annat i Arbetsförmedlingens enkätundersökning med privata arbetsgivare som under våren pekar på rekordstora anställningsplaner inom näringslivet. Samtidigt har antalet nyanmälda lediga platser som anmälts till Arbetsförmedlingen ökat i mycket hög omfattning den senaste tiden. Det bekräftar inte bara det stora behovet av arbetskraft med efterfrågade kompetenser utan indikerar även ett underliggande problem där arbetsgivarna i stor utsträckning inte lyckas tillsätta de lediga platserna. Sammantaget gör Arbetsförmedlingen bedömningen att antalet sysselsatta kommer att fortsätta öka under prognosperioden som sträcker sig fram till och med 2023, dock med tyngdpunkt på 2022.

Arbetslösheten fortsätter att minska men i lägre takt

Antalet inskrivna arbetslösa (öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd)¹ är tillbaka på en lägre nivå än före pandemin. Även långtidsarbetslösheten har fortsatt att minska under det första halvåret 2022 tack vare den starka efterfrågan på arbetskraft. De inskrivna arbetslösa som har lämnat för arbete är dock framför allt personer med förhållandevis kortare inskrivningstider och som nästan uteslutande har en gymnasieutbildning.

Trots att arbetslösheten minskat till en lägre nivå jämfört med före pandemin utgör långtidsarbetslösheten även fortsättningsvis en stor utmaning på arbetsmarknaden. I slutet av maj uppgick antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i tolv månader eller mer till 164 000 personer, vilket motsvarar hälften av alla inskrivna arbetslösa. Dessutom har tiderna i arbetslöshet ökat inom gruppen långtidsarbetslösa där allt fler hamnar ännu längre ifrån arbetsmarknaden. Det visar sig bland annat genom att antalet arbetslösa som varit utan arbete i mer än 24 månader summeras till nära 100 000 personer.

¹ Läs mer om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik i *Bilaga 3*.

Under prognosperioden bedöms antalet inskrivna arbetslösa att fortsätta minska, men i en lägre takt från och med andra halvåret 2022 och framåt. Det beror dels på en avmattning i konjunkturen, dels på en förändrad sökandesammansättning, där en växande andel inskrivna arbetslösa saknar de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. För 2022 och 2023 bedöms antalet inskrivna arbetslösa att uppgå till i genomsnitt 345 000 respektive 340 000 personer. Det motsvarar genomsnittliga arbetslöshetsnivåer på 6,8 respektive 6,6 procent, vilket innebär den lägsta nivån sedan 2008. Samtidigt finns en rad osäkerheter som kan påverka utfallet kontra nuvarande bedömningar. Det handlar bland annat om risker kopplade till en svagare ekonomisk aktivitet framöver samt konsekvenser av krigets fortsatta förlopp i Ukraina.

Fler är långtidsarbetslösa längre

Långtidsarbetslösheten har varit en stor utmaning under flera år och problematiken förstärktes under pandemin. Många som var arbetslösa redan före pandemin har fastnat i förlängda tider i arbetslöshet under krisen, vilket i sig är en försvårande faktor för möjligheten att komma tillbaka i arbete.

För att minska det stora antalet långtidsarbetslösa under de kommande åren krävs en kombination av olika insatser inom arbetsmarknadspolitiken, men också inom andra politikområden. Fler långtidsarbetslösa behöver ta del av insatser för att stärka sina möjligheter och bryta den negativa utvecklingen. För att öka chansen för fler långtidsarbetslösa att etablera sig långsiktigt på arbetsmarknaden behöver betydligt fler än idag påbörja studier. Många med kort utbildning har behov av att komplettera sin utbildning med Komvux-studier för att kunna konkurrera om de lediga jobben. För de individer där utbildningsinsatser inte bedöms vara den mest lämpliga insatsen kan trösklarna på arbetsmarknaden sänkas genom olika former av subventionerade anställningar. De inskrivna arbetslösa som bedöms stå särskilt långt ifrån arbetsmarknaden behöver ofta ett intensifierat stöd och inte sällan en kedja av insatser där exempelvis utbildning kombineras med exempelvis arbetspraktik.

Bristen på arbetskraft med efterfrågade kompetenser ökar

I takt med den fortsatta återhämtningen i ekonomin har efterfrågan på arbetskraft ökat tydligt under våren 2022. Rekryteringssvårigheterna som fanns inom flera branscher och yrken redan före krisen har åter igen blivit tydliga samtidigt som det kortsiktigt uppstått en generell brist på arbetskraft till följd av den snabbt ökande efterfrågan.

Även på längre sikt kommer det, oavsett konjunkturläge, att finnas en stor efterfrågan på utbildad arbetskraft, vilket bland annat drivs på av en förändrad demografi med framför allt fler äldre i befolkningen. Det medför ett fortsatt stort behov av personal inom välfärdstjänster, exempelvis inom vård och omsorg. Samtidigt bidrar automatiseringen, digitaliseringen och den gröna omställningen till att behovet av kompetenser förändras kontinuerligt.

För att minska obalanserna på arbetsmarknaden framöver behöver tillgången på efterfrågade kompetenser öka för att motsvara de kompetenskrav som finns på arbetsmarknaden. Det blir därför helt centralt att motivera och vägleda fler till

utbildning som leder till arbete. Mer flexibla möjligheter för utbildning, omställning och kompetensutveckling är därför nödvändiga.

Inom flera bristyrken är det huvudsakliga problemet ett för lågt tillskott av nya utbildade från utbildningssystemet. Vissa yrken anses inte attraktiva bland ungdomar vilket leder till för få sökande till utbildningsplatserna. Där har arbetsgivarna ett stort ansvar för att bidra till att bryta utvecklingen och underlätta den långsiktiga kompetensförsörjningen. Det kan exempelvis handla om att förbättra arbetsvillkoren för att kunna attrahera fler personer till utbildningar kopplade till bristyrken, och för att kunna behålla befintlig personal över tid.

Internationell översikt

Efter den starkaste återhämtningen på många decennier bromsar världsekonomin in. En drastisk åtstramning av den ekonomiska politiken bland världens viktigaste ekonomier är den direkta orsaken men inbromsningen följer i spåren av skenande inflation. Tillväxten under prognosperioden väntas ändå bli jämförelsevis stark. Det finns dock en risk för att världsekonomin inte klarar balansakten att tillräckligt snabbt åtgärda obalanserna i den globala ekonomin och den höga inflationen utan att sänka ner världsekonomin i en lågkonjunktur.

Rysslands invasion av Ukraina bromsar in världsekonomin

Utöver den mänskliga tragedin får kriget i Ukraina stora ekonomiska konsekvenser för de krigförande länderna. Det gäller i synnerhet Ukraina, där Internationella valutafonden (IMF) bedömer att mer än en tredjedel av landets bruttonationalprodukt (BNP) inte produceras i år till följd av invasionen. Den massiva upptrappningen av ekonomiska sanktioner från omvärlden mot rysk ekonomi medför att rysk BNP förväntas minska med nästan tio procent i år. Men trots att Ryssland geografiskt är världens i särklass största land stod det även innan kriget för mindre än två procent av den samlade världsekonomin, inte ens tre gånger mer än svensk BNP. Det direkta efterfrågefallet till följd av kriget är att betrakta som närmast försumbart i termer av minskad importefterfrågan i världen. De ekonomiska konsekvenserna av kriget får stor betydelse på grund av Rysslands roll i de globala produktionskedjorna i kombination med att pandemin redan skapat allvarliga utbudsstörningar samtidigt som USA, världens största ekonomi, stimulerats till överhettning.

I de komplexa globala värdekedjor som byggts ut under framför allt 2000-talet placerar sig rysk export tidigt i produktionen. Den domineras av en inriktning mot de initiala stegen i den internationella värdeförädlingskedjan, med betydelsefull export av energi till världsmarknaden för råolja, naturgas och kol. Ukrainas ekonomi är liten och exporten mer diversifierad än Rysslands, men landet är en viktig exportör på den globala marknaden för majs och (tillsammans med Ryssland) vete. Efter att pandemin skapat de allvarligaste utbudsstörningarna i världsekonomin på många decennier har invasionen av Ukraina även skapat obalanser i den internationella energiförsörjningen och matproduktionen. Detta sker i ett läge då priser rusat i väg i takt med att pandemirestriktioner lyfts runt om i världen. Inflationen har visat sig mer uthållig än först befarat och helt hamnat i fokus som hinder för en fortsatt konjunkturförstärkning av den internationella ekonomin.

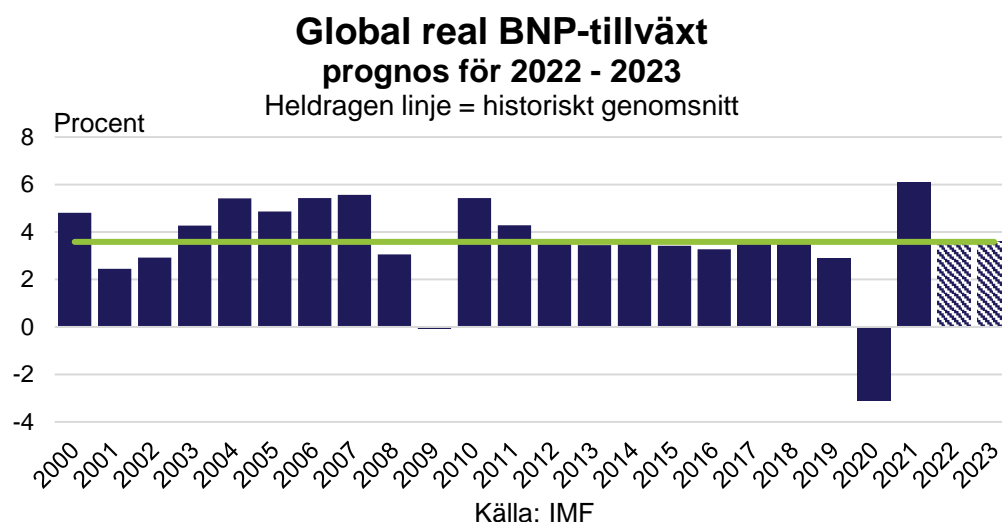
Med de utbudsstörningar som tillkommit efter invasionen av Ukraina har centralbanker runt om i världen börjat avisera kraftiga åtstramningar i penningpolitiken för att dämpa efterfrågan, samtidigt som det i första hand är störningar i utbudet som varit prisdrivande. Den amerikanska centralbanken (Federal Reserve) har hastigt ändrat kurs och planerar nu för snabba och hårda åtstramningar i penningpolitiken. I det här fallet sker det i stor utsträckning för att kompensera för extremt expansiv ekonomisk politik under pandemin. Men ett brett

skifte i penningpolitiken bland världens centralbanker kommer att bromsa in den globala tillväxten. Det finns också risk för att världsekonomin är på väg in i en period med både ökande priser och ekonomisk recession.

Den globala inflationstrenden innebär risker

Efter årtionden av låg och stabil inflation och rekordlåga räntenivåer lägger världens viktigaste centralbanker om kursen med sikte på att dämpa efterfrågan i ekonomin. Den amerikanska centralbanken reagerar mot en överhettad ekonomi, där prisökningarna redan har spridit sig till arbetsmarknaden i form av ökade lönekrav, efter tidernas största stimulansåtgärder och arbetskraftsrelaterad utbudsproblematik i spåren av pandemin. Enbart i år förväntas ränteökningarna bli lika stora som alla de som genomfördes under den senaste ränteökningsperiod 2015–2018. Höjningarna bedöms driva upp marknadsräntor runt om i världen och sätta press på importpriser via försvagade växelkurser. I Europa är inflationsproblematiken starkare kopplad till kriget i Ukraina och prisökningar i energi- och matpriser. Bank of England har höjt styrräntan och Europeiska centralbanken bedöms vara redo att höja räntan, för första gången på över ett decennium.

Sammantaget handlar det om en kraftig omsvängning av räntepolitiken i en situation där den totala skuldsättningen i världen befinner sig på rekordnivåer för såväl hushåll som företag och stater. IMF:s bedömer att den ekonomiska tillväxten i världen dämpas påtagligt i år, och växer med 3,6 procent, och fortsätter i samma takt 2023, efter att ha presterat den starkaste BNP-tillväxten sedan åtminstone 1970-talet under förra årets återhämtning. En ekonomisk återhämtning till förpandemiska nivåer skjuts på framtiden för de allra flesta länder i världen, men den totala tillväxten hamnar i nivå med några av de starkaste åren under 2010-talet.

Det går inte att bortse ifrån att världsekonomin uppvisar en farlig kombination av risk för stagnerande ekonomier samtidigt som inflationen är hög och fortsätter att stiga. Ett centralt antagande i Arbetsförmedlingens arbetslöshetsprognos är att världsekonomin lyckas undvika en period av stagflation som den man fastnade i

under den senaste utbudskrisen under 1970-talet. Men till skillnad mot dåtidens oljekris är förutsättningarna för att bedriva restriktiv penningpolitik och undvika spridningseffekter till arbetsmarknaden bättre idag. Samtidigt är oljeberoendet i världen mindre. IMF bedömer att inflationen i världen vänder nedåt från historiskt höga nivåer i år. Det sker i takt med att kapacitet byggs ut som en reaktion på starka prissignaler, arbetskraften anpassar sig till den ökade efterfrågan inom den privata tjänstesektorn och den globala efterfrågan dämpas när finans- och penningpolitiken stramas åt. En grundförutsättning är att den neutrala räntan, det vill säga realräntenivån som är förenlig med full sysselsättning och stabil inflation, i stort sett är oförändrad jämfört med tiden före pandemins utbrott.

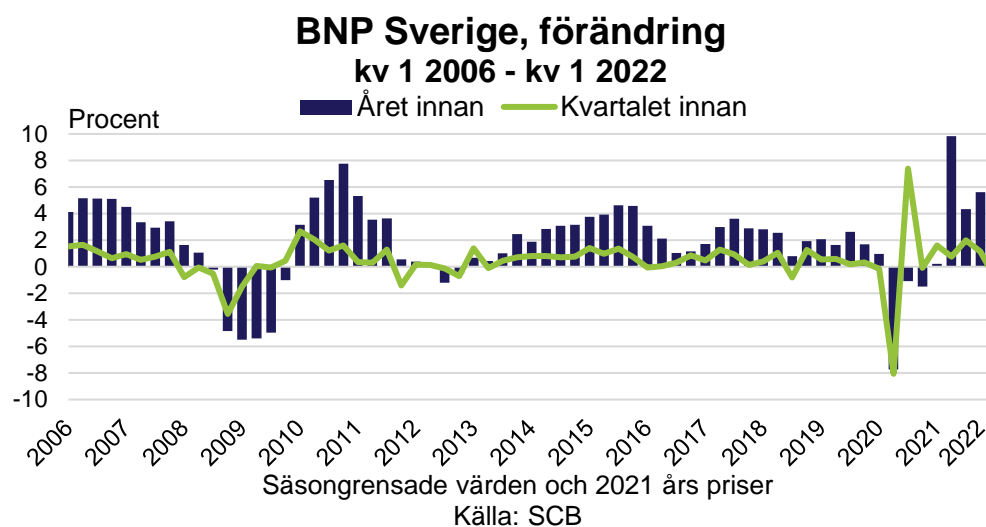
Huvudscenariot är att den ekonomiska politiken lyckas vända inflationstrenden utan att världsekonomin dras ner i en djup avmattning. Men listan med risker för en sämre utveckling är längre än vanligt och inkluderar osäkerhet kring kriget i Ukraina, sanktionerna mot Ryssland, nya virusmutationer, Kinas noll-Covid-strategi och sociala spänningar i spåren av ökade mat- och energipriser. Inte minst har historien visat att det inte är lätt att mjuklanda en ekonomi samtidigt som man bekämpar hög inflation, och nu ska den ekonomiska politiken utformas i en miljö som på många sätt saknar historiska referenser.

Svensk ekonomi

Även i Sverige avbryter en drastisk upprevidering av Riksbankens räntebana en historiskt stark konjunkturåterhämtning. Svensk ekonomi bedöms nu gå in i en lugnare fas och tillväxten dämpas ytterligare nästa år. Sverige har däremot goda förutsättningar att styra ekonomin mot balanserad resursanvändning utan att riskera att fastna i en lågkonjunktur. Europa är särskilt utsatt för de ekonomiska konsekvenser som följer i spåren av kriget i Ukraina och det innebär att även svensk exportefterfrågan är särskilt utsatt. Men det är i första hand den inhemska efterfrågan som kommer att bromsa in efter den första ökningen av marknadsräntorna på tio år.

Påbörjade räntehöjningar dämpar konjunkturuppgången

Förra året var BNP-tillväxten i Sverige, 4,9 procent, den starkaste sen 2010, pådrivet av den starkaste konsumtionsökningen som någonsin uppmäts i Sverige under ett år. Arbetsmarknaden har visat fortsatt styrka under 2022 men årets första kvartal redovisade också den första BNP-minskningen sedan den andra vågen av pandemirestriktioner infördes, sista kvartalet 2020. Även i Sverige är det den breddade och ökande inflationen som ställer sig i vägen för en fortsättning på förra årets urstarka konjunkturuppgång. Prisökningarna har börjat urholka hushållens konsumtionskraft. I april konstaterade Riksbanken att inflationen fått fäste och spridning i svensk ekonomi och gav en tydlig signal om att penningpolitiken kommer att stramas åt tills inflationen stabiliserats kring inflationsmålet. Stigande räntekostnader och sjunkande bostadspriser förväntas därmed lägga ytterligare tyngd på hushållens konsumtionsvilja under prognosperioden. Stigande marknadsräntor dämpar också investeringsviljan i allmänhet och den penningpolitiska åtstramningen bedöms få starkast genomslag 2023. Arbetsförmedlingens bedömning är att svensk BNP-tillväxt bromsar in snabbt i år för att sammantaget växa med totalt 2,3 procent jämfört med förra året. Tillväxten fortsätter att dämpas och växer med 1,2 procent nästa år och blir därmed den lägsta på nästan tio år.

Konjunkturrell mjuklandning i svår ekonomisk terräng

Det finns goda förutsättningar för att svensk ekonomi ska styras mot en balanserad resursanvändning utan att riskera att fastna i en lågkonjunktur, samtidigt som den höga inflationen blir en tillfällig historisk avvikelse. Det finns i grunden stort förtroende för Riksbankens förmåga att stabilisera avvikande inflationstendenser och den aviserade omläggningen av räntebanan är en stark signal om att den nuvarande situationen inte blir något undantag. Genom att angripa inflationsförväntningarna läggs en grund för att undvika att prisökningarna ska spridas till arbetsmarknaden, och löneökningarna bli ytterligare en källa till prisökningar. Men i slutändan är det arbetsmarknadens parter som sätter lönerna, i samförstånd och med utgångspunkt i svensk konkurrenskraft och produktivitet. Sverige har därmed två viktiga institutionella förutsättningar för att lyckas med balansakten att stabilisera inflationen utan att falla ner i en lågkonjunktur. En sista viktig framgångsfaktor är statsfinanserna, som möjliggör expansiv finanspolitik om det skulle behövas.

Även omvärldens efterfrågan för svenska varor och tjänster dämpas under prognosperioden. Europa är Sveriges klart viktigaste exportmarknad och bland världens utvecklade ekonomier är det länderna i Europa som drabbats hårdast av såväl de egna sanktionerna mot Ryssland som de produktionsstörningar som den ryska invasionen utlöst. Över lag har Sveriges viktigaste exportländer haft begränsad handel med Ryssland och Ukraina, så den huvudsakliga anledningen till minskad exportefterfrågan är den allmänna dämpningen i världskonjunkturen. Sveriges femte största exportland, Finland, är ett undantag på så sätt att det har ett betydande beroende av rysk energi och jämförelsevis stor export till Ryssland. Men även inbromsningen i den finska ekonomin bedöms bli relativt begränsad. Det gäller även Tyskland, som också har ett betydande energiberoende till Ryssland men i klart mindre utsträckning än Finland.

Tydligare dämpning i storstadsregionerna

Bolåneräntor med längre löptider har stigit mycket det senaste året och nu väntas en bredare uppgång bland marknadsräntorna. En viktig bakgrundsfaktor är att skuldsättningen bland svenska hushåll ökat varje år sedan millennieskiftet. Under 2010-talets lågräntepolitik har hushållens skuldsättning fortsatt att ackumuleras och är nu nästan dubbelt så hög som i början av förra decenniet. Skuldsättningen är särskilt hög i storstadsregionerna och det är också där som den privata tjänstesektorn är störst. Inbromsningen i hushållens konsumtionstillväxt väntas därför lämna starkare avtryck i storstadsregionerna, där bostadspriserna också visar de tydligaste tecknen på ett trendbrott. Detaljhandeln, hotell- och restaurangbranschen och andra delar av tjänstesektorn som varit drivande under förra årets återhämtning riskerar nu att möta en mer återhållsam efterfrågan.

De offentliga utgifterna fortsätter att öka under prognosperioden och får i allmänhet större effekt utanför storstadsregionerna och särskilt i glesbygdsregioner, där den offentliga sektorn är relativt stor. Ökningarna förklaras av bland annat försvarssatsningar och ökad flyktingmottagning i spåren av både den ryska

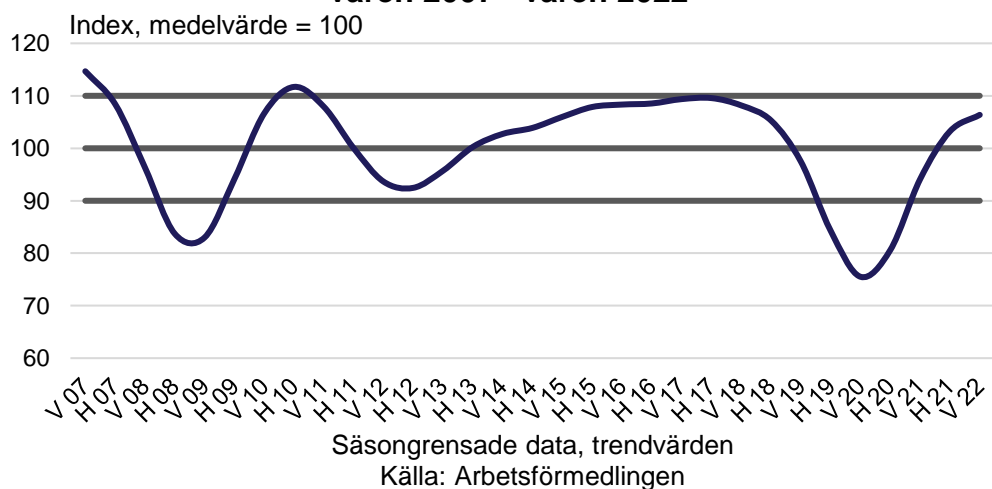
invasionen av Ukraina och slopade inreseförbud till Sverige och andra europeiska länder. Lokalt kan ekonomin fortsätta att vara förhållandevis stark om näringsstrukturen präglas av en Försvarsmakt med expansiva anställningsplaner och en näringsstruktur som inte domineras av industrin eller den privata tjänstesektorn. I norra Sverige fortsätter de stora investeringarna i energiomställning att driva på den regionala ekonomin.

Fortsatt starka efterfrågeförväntningar inom näringslivet

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator ger en bild av näringslivets efterfrågeförväntningar på varor och tjänster kommande sex månader. Vårens enkätundersökning med privata arbetsgivare visar på ett fortsatt starkt stämningsslag och en återhämtning som fortsätter att stärkas något jämfört med tidigare undersökningar.² Indexet, som är normaliserat kring värdet 100, uppvisar i vårens undersökning ett värde på 106, vilket är att tolka som ett starkare förväntningsläge än normalt. Den branta uppgången som följde under 2021 i spåren av pandemin har dock flackat ut något i den senaste mätningen. Även Konjunkturinstitutets konfidensindikator för näringslivet vittnar om en fortsatt stark efterfrågan den närmaste tiden.³ Samtidigt visar motsvarande mätning för hushållen en brant nedgång avseende synen på både sin egen och svensk ekonomi, samt en ökad oro för inflation och räntehöjningar.

I Arbetsförmedlingens undersökning denna vår framkom att 45 procent av de privata arbetsgivarna räknar med en starkare efterfrågeutveckling under det kommande halvåret, jämfört med 38 procent våren 2021. Samtidigt uppger endast nio procent av arbetsgivarna att efterfrågan på deras varor och tjänster kommer minska, vilket kan jämföras med 11 procent för ett år sedan. Resterande 46 procent av arbetsställena räknar denna vår med en oförändrad efterfrågeutveckling.

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator våren 2007 - våren 2022

² Läs mer om Arbetsförmedlingens enkätundersökning i *Bilaga 2. Arbetsförmedlingens prognoser*.

³ Konjunkturbarometern maj 2022, Konjunkturinstitutet.

Den fortsatta starka utvecklingen i Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator hålls uppe av en bred optimism inom näringslivet. Efterfrågan väntas bli särskilt stark inom industrin samt bland delnäringslivet inom privata tjänster såsom hotell och restaurang, information och kommunikation, samt personliga och kulturella tjänster. På lite längre sikt (sex till tolv månader) är efterfrågeförväntningarna särskilt starka inom hotell och restaurang följt av information och kommunikation. Risken är dock stor att de höga förväntningarna hos företagen inte kan infrias som en effekt av inflationens inverkan på hushållens ekonomi och den generella konjunkturavmattningen som väntas under prognosperioden.⁴

Rekordstora anställningsplaner i spåren av pandemin

I takt med att efterfrågan på både varor, tjänster och arbetskraft har återhämtat sig efter pandemin har efterfrågan på arbetskraft successivt ökat och arbetsgivarna har börjat återanställa personal. Arbetsförmedlingens enkätundersökning visar att en majoritet av näringsgrenarna inom näringslivet rapporterar att man i vårens undersökning har fler anställda än för ett år sedan.⁵ Uppgången i antalet anställda är särskilt tydlig inom hotell och restaurang – en näringsgren som drabbades extra hårt av pandemin, samt inom information och kommunikation. Även inhyrd personal har ökat bland de privata arbetsställena jämfört med för ett år sedan, och särskilt mycket inom industrin.

Anställningsplanerna på ett års sikt ligger denna vår på en nivå tydligt över det historiska genomsnittet. Nettotalet över arbetsställen som planerar att utöka sin personalstyrka uppgick till 49 vilket innebär en ny toppnotering.⁶ Den kraftiga uppgången förklaras till stor del av omfattande rekryteringsbehov bland arbetsgivare i Stockholms län som stigit från mycket låga nivåer under pandemins inledande fas.⁷ De optimistiska anställningsplanerna i Arbetsförmedlingens prognosundersökning ligger därmed i linje med Konjunkturinstitutets senaste enkätundersökning med näringslivet som också visar på anställningsplaner som ligger på historiskt höga nivåer i riket som helhet.⁸

⁴ Arbetsförmedlingens undersökning genomfördes feb-april, vilket innebär att arbetsgivarna inte hade information om den höjda räntebanan vid insamlingen.

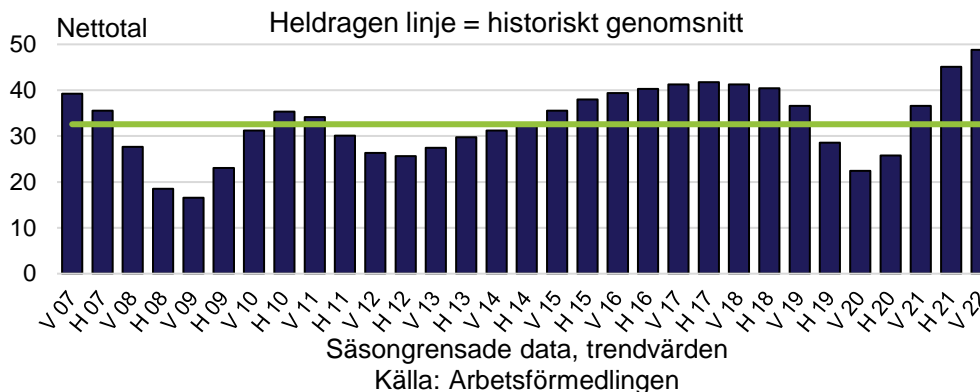
⁵ Arbetsgivarna inom området jord- och skogsbruk rapporterar om en liten minskning av antal anställda.

⁶ Nettotalet beräknas som skillnaden mellan andelen arbetsställen som räknar med ett ökat antal anställda och andelen som räknar med ett minskat antal anställda.

⁷ Läs mer om enkätundersökningens utfall på länsnivå i rapporten Regionala utsikter på arbetsmarknaden 2022–2023, Arbetsförmedlingen analys 2022:14.

⁸ Konjunkturbarometern maj 2022, Konjunkturinstitutet.

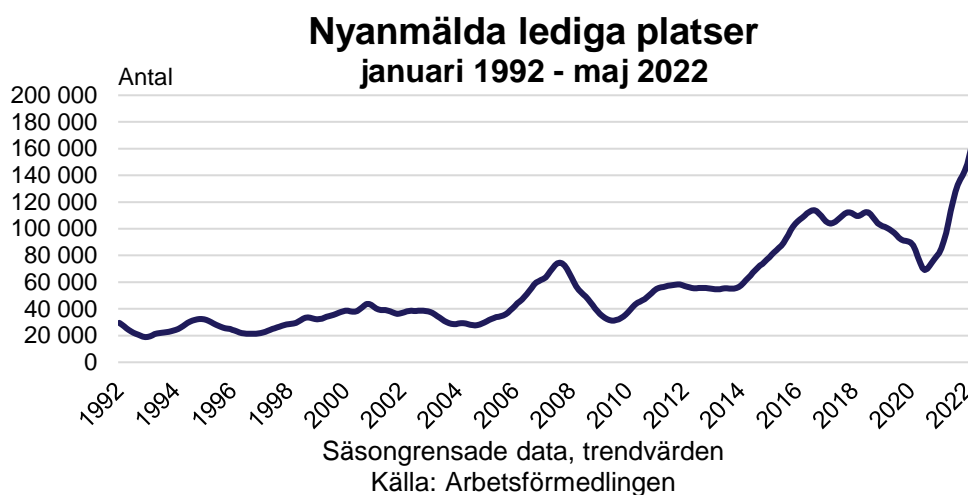
Privata arbetsgivare som planerar utöka personalstyrkan på ett års sikt våren 2007 - våren 2022

Rekryteringsplanerna varierar mellan olika näringsgrenar inom näringslivet. Inom den privata tjänstesektorn är det särskilt delbranscherna hotell och restaurang samt finansiell verksamhet och företagstjänster som sticker ut med stora anställningsplaner. Även byggföretagen planerar för ökade personalstyrkor under det närmaste året. Arbetsförmedlingen undersökning denna vår visar även att de offentliga verksamheterna planerar att öka antalet anställda på ett års sikt. Läs mer om arbetsgivarnas anställningsplaner i avsnittet *Näringsgrenarnas utveckling*.

Kraftigt ökat antal nyanmälda lediga platser

I samband med att efterfrågan på arbetskraft föll under pandemins inledande skede halverades antalet nyanmälda lediga platser inom bara ett par månader. Därefter har arbetsmarknaden återhämtat sig i en anmärkningsvärt snabb takt, vilket till stor del är tack vare de omfattande stöd till företag som sattes in i ett tidigt skede av pandemin i kombination med en stigande efterfrågan i ekonomin. Antalet lediga platser som anmäls till Arbetsförmedlingen har därefter ökat till en rekordnivå vilket delvis återspeglar de omfattande rekryteringsbehov som finns bland både offentliga och privata verksamheter. Dock tyder det rekordmässiga antalet lediga platser på att många arbetsgivare inte lyckas hitta den arbetskraft de söker, vilket indikeras av att även antalet *kvarstående* platser ökat till rekordnivåer.

Under perioden januari-maj 2022 registrerades drygt 960 000 nyanmälda lediga platser på Arbetsförmedlingens Platsbank. Det kan jämföras med närmare 530 000 samma period året innan. Exempel på yrken där antalet lediga platser ökat särskilt mycket är sjuksköterskor och undersköterskor, men även företagssäljare. Arbetsförmedlingens yrkesprognoser visar även på att möjligheterna till arbete inom dessa yrken är stora på både kort och längre sikt.

Arbetsförmedlingens nya yrkesprognoser

Arbetsförmedlingens yrkesprognoser beskriver hur konkurrensen om jobben ser ut i olika yrken. De senaste prognoserna, som publicerades i slutet av maj 2022, presenterar resultaten på en tregradig skala: konkurrens, liten konkurrens och mycket liten konkurrens, där mindre konkurrens motsvarar större möjligheter till jobb.

Goda jobbmöjligheter på flera delar av arbetsmarknaden

Möjligheterna till arbete bedöms bli stora inom flera yrken både på kort och medellång sikt. I de flesta yrken inom pedagogik och hälso- och sjukvård visar prognosen att det kommer vara liten eller mycket liten konkurrens om jobben. Det beror till stor del på att den demografiska utvecklingen driver efterfrågan på arbetskraft samtidigt som inte tillräckligt många söker sig till dessa yrken.

Prognosen visar också att det kommer vara liten konkurrens inom de flesta yrken inom samt inom data och it, bygg och anläggning, installation drift och underhåll. I yrken inom försäljning och marknadsföring samt inom kultur kommer det i stället vara konkurrens om jobben. Yrken inom områden som påverkats i stor utsträckning av restriktioner under pandemin kan på kort sikt ha svårt att rekrytera personal. Detta kan bli särskilt utmanande inom yrkesområden där det redan innan pandemin var stor efterfrågan på arbetskraft, såsom flera yrken inom hotell och restaurang.

Gymnasieutbildning krävs inom de yrken som har störst jobbmöjligheter

Bland de yrken där jobbmöjligheterna bedöms bli stora framöver kräver nästan alla en fullföljd gymnasieutbildning eller motsvarande. Flera av yrkena med mycket stora jobbmöjligheter kräver därutöver antingen en yrkes- eller högskoleutbildning. Inom

de flesta yrken som inte kräver fullständig gymnasieutbildning är det större konkurrens om jobben.

Omställning och vidareutbildning viktiga framtidsfrågor

Förändringar i samhället leder till att yrken förändras över tid. Därmed förändras även kompetenskraven i de flesta yrken på arbetsmarknaden. För att säkerställa en god kompetensförsörjning framöver krävs kontinuerliga anpassningar av utbildningssystemet och förutsättningar för ett livslångt lärande.

Färre varsel än före pandemin

Antalet varsel⁹ är en viktig indikator på arbetsgivarnas behov av arbetskraft. Pandemins negativa effekter på arbetsmarknaden blev tydliga under 2020 då drygt 123 000 personer varslades om uppsägning, att jämföra med 50 000 året innan. Inledningsvis var det framför allt kontaktnära verksamheter inom den privata tjänstesektorn med betoning på delbranscherna hotell och restaurang, personliga och kulturella tjänster samt finansiell verksamhet och företagstjänster. Kort därefter ökade även antalet varsel inom industrin i samband med att världshandeln stannade av. Under andra halvåret 2020 minskade antalet varsel till mer normala nivåer för att minska än mer tydligt under 2021. En viktig förklaring till att antalet varsel inte har fortsatt att öka efter krisens inledande fas har varit möjligheten att använda stödet vid korttidsarbete samt möjligheten till anstånd med skattebetalningar.

Under inledningen av 2022 har varseltalen minskat ytterligare. Under perioden januari-maj summerades antal varsel till 9 000 personer vilket kan jämföras med drygt 14 000 under samma månader 2021. Under motsvarande period 2020 uppgick antalet berörda av varsel till historiskt höga 84 000 personer. Det visar på att arbetsmarknadsläget har fortsatt att stärkas och att allt färre arbetsgivare räknar med att behöva säga upp personal under den närmaste tiden. Till och med maj 2022 har det även registrerats färre företagskonkurser jämfört med samma perioder från och med 2018 och framåt.¹⁰

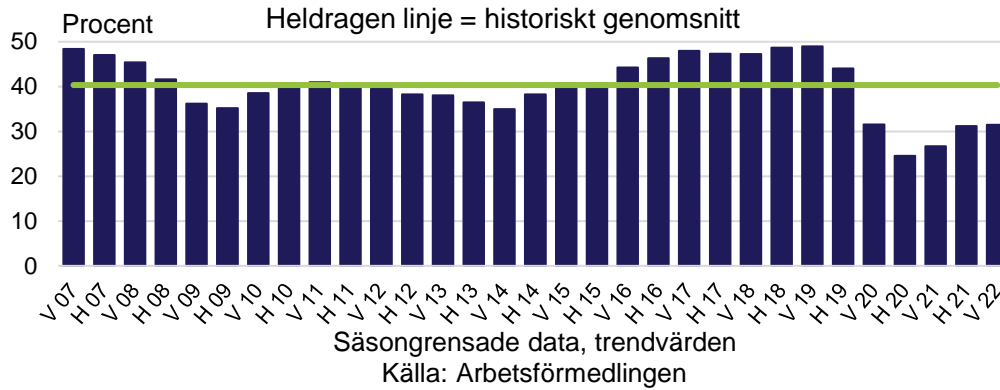
Kapacitetsutnyttjandet fortsatt under det genomsnittliga

Återhämtningen i ekonomin har gjort att kapacitetsutnyttjandet av befintlig personal har börjat öka något, men från rekordlåga nivåer. Nära vart tredje arbetsställe uppger i Arbetsförmedlingens undersökning våren 2022 att de inte kan öka produktionen mer än fem procent innan de måste nyrekrytera. Det kan jämföras med vart fjärde under hösten 2020. Kapacitetsutnyttjandet ligger därmed kvar på en nivå under det historiska genomsnittet.

⁹ Arbetsgivare har endast en skyldighet att anmäla varsel om driftinskränkning om minst fem personer riskerar uppsägning.

¹⁰ Statistik över konkurser maj 2022, Upplysningscentralen.

Privata arbetsgivare som kan öka produktionen med högst fem procent innan nyrekrytering våren 2007 - våren 2022

Kapacitetsutnyttjandet varierar samtidigt mellan olika näringsgrenar. Arbetsförmedlingens undersökning med privata arbetsgivare visar denna vår att kapacitetsutnyttjandet är som högst inom byggverksamhet och att nivån är lägre inom privata tjänstesektorn och industrin, samtidigt som det finns stora variationer inom delnäringsar. De områden där kapacitetsutnyttjandet har ökat mest jämfört med hösten 2020 är information och kommunikation, handel samt industri.

Utvecklingen på arbetsmarknaden

Efterfrågan på arbetskraft har fortsatt att öka på bred front under 2021 och inledningen av 2022. Som en följd har sysselsättningen ökat och arbetslösheten minskat. Utvecklingen bedöms fortsätta under prognosperioden, som sträcker sig fram till och med 2023, dock i en avtagande takt då konjunkturen väntas mattas av framöver. Samtidigt riskerar även bristen på arbetskraft med efterfrågade kompetenser att hålla tillbaka jobbtillväxten.

Återhämtningen på arbetsmarknaden fortsätter men mattas av

Utsikterna för svensk ekonomi och arbetsmarknad stärktes tydligt under 2021 och inledningen av 2022. Återhämtningen var dock till en början ojämn över både näringsgrenar och grupper av arbetslösa. I takt med att konjunkturen har fortsatt visa styrka har det förbättrade arbetsmarknadsläget kommit allt fler arbetslösa till del. I början av 2022 slopades dessutom pandemirestriktionerna vilket i synnerhet har gynnat situationen för kontaktnära verksamheter. Framöver finns dock en överhängande risk att den fortsatta återhämtningen kommer att tryckas tillbaka av fortsatta utbudsproblem och störningar i leveranskedjor i spåren av pandemin. Det finns även en stor osäkerhet kring omvärldsläget kopplat till Rysslands invasion av Ukraina. Redan innan kriget var inflationen inne i en stigande trend, vilket nu drivs på av kraftigt ökade energi- och livsmedelspriser. Aviserade räntehöjningar påverkar sannolikt såväl investeringsviljan som den privata konsumtionen negativt. Sammantaget finns det därmed en rad olika faktorer som har ökat riskerna för en sämre utveckling i ekonomin och dess konsekvenser för arbetsmarknaden.

Sysselsättningen bedöms fortsätta öka men i en avtagande takt

Antalet sysselsatta enligt SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU) började öka under 2021 i takt med att restriktioner lättades och den ekonomiska aktiviteten kom i gång. Den positiva utvecklingen har fortlöpt under inledningen av 2022. Under det första kvartalet uppgick antalet sysselsatta till drygt 5 076 000 personer i åldrarna 15–74 år enligt den nya AKU-definitionen.¹¹ Det motsvarar en ökning på 3,1 procent jämfört med samma kvartal året innan. Framöver bedömer Arbetsförmedlingen att antalet sysselsatta komma att fortsätta öka som en följd av den stora efterfrågan på arbetskraft, dock i en avtagande takt. Under 2022 och 2023 bedöms antalet sysselsatta öka med 2,0 respektive 0,5 procent i helårsgenomsnitt. Samtidigt är det troligt att allt fler arbetsgivare kommer att uppleva en ökad brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser framöver. Jobbtillväxten hämmas således både av brist på arbetskraft och till följd av att konjunkturen mattas av.

¹¹ Från och med 1 januari 2021 anpassades SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) till EU:s nya ramlag för den sociala statistiken, vilket har medfört förändringar i undersökningen och därmed tidsseriebrott i serierna. SCB har med anledning av detta arbetat med att länka serier före och efter tidsseriebrottet för att göra dem jämförbara.

Arbetskraften väntas fortsätta att växa under prognosperioden, främst genom ett tillskott av utrikes födda. Dock är ökningen lägre jämfört med tidigare år, vilket är en följd av en förhållandevis lägre befolkningstillväxt. Under pandemin minskade arbetskraften i åldern 15–74 år enligt AKU något under det första halvåret 2020 för att sedan vända uppåt mot tidigare nivåer under det andra halvåret. Arbetskraften har därefter fortsatt att öka för att under första kvartalet 2022 uppgå till 5 525 000 personer. Under 2022 och 2023 bedömer Arbetsförmedlingen att arbetskraften ökar med 0,7 respektive 0,3 procent.

Efter att ha sjunkit under flera år under 2010-talet ökade arbetslösheten till 7,0 procent i genomsnitt under 2019 för åldersgruppen 15–74 år enligt AKU. Utvecklingen förstärktes och arbetslösheten ökade tydligt i spåren av pandemin. Ökningstakten hålls dock delvis tillbaka av att arbetskraftsdeltagandet minskade under krisens inledande skede. Därefter har arbetslösheten enligt AKU legat kvar på högre nivåer än tidigare. Arbetsförmedlingen bedömer att arbetslösheten för åldrarna 15–74 år enligt den nya AKU-definitionen minskar från 8,8 procent 2021 till 7,6 procent 2022. Därefter bedöms arbetslösheten endast minska marginellt till 7,5 procent under 2023 i takt med att konjunkturen går in i en allt tydligare avmattningsfas.

Näringsgrenarnas utveckling

Arbetsgivarna är fortsatt mycket optimistiska inför framtiden, trots stigande priser på insatsvaror och ökande inflation. Samtidigt är hushållen betydligt mer pessimistiska, vilket innebär att företagens efterfrågeförväntningar och anställningsplaner riskerar att inte kunna realiseras.

Rekordstarka efterfrågeförväntningar inom industrin

Under våren 2020 medförde den globala inbromsningen ett kraftigt fall för delar av svensk export och påverkade svensk industri med både minskad efterfrågan och störningar i leveranskedjorna. Återhämtningen efter de stora nedstängningarna kom i gång oväntat snabbt i takt med att ekonomierna öppnade upp, dock har bristen på insatsvaror och leveransstörningar fortsatt att hämma den svenska industriproduktionen till viss del. Trots ett mycket starkt utgångsläge finns samtidigt en risk att tillverkningsindustrin kommer att påverkas negativt av en lägre tillväxt i omvärlden till följd av fortsatt utbudsproblematik, ökad inflation och råvarupriser samt nya nedstängningar i Kina.

I Arbetsförmedlingens enkätundersökning har industriarbetsgivarnas förväntningar på efterfrågan ökat successivt efter det dramatiska fallet våren 2020, då efterfrågeindikatorn visade den lägsta nivån sedan mätningarna startade 2007. I den senaste mätningen, som gjordes våren 2022, har förväntningarna stärkts ytterligare till en nivå som är mycket starkare än normalt.¹² Konjunkturinstitutets konfidensindikator för industrin har visat ett liknande mönster med en successiv återhämtning. Efter att indikatorn ökat till rekordnivåer under hösten 2021 har den

¹² Arbetsförmedlingens undersökning avslutades den 22 april 2022.

sjunkit något men har under hela våren 2022 indikerat ett förväntningsläge som är mycket starkare än normalt.¹³ En stark utveckling av orderingången både på hemma- och på exportmarknaden liksom optimistiska anställningsplaner har bidragit till den positiva utvecklingen.¹⁴ Företagens produktion bedöms dock även i fortsättningen att begränsas av utbudsstörningar i form av materialbrist, höga fraktpriser och logistikproblem.¹⁵

Industriarbetsgivarna i Arbetsförmedlingens undersökning våren 2022 är mycket optimistiska gällande anställningsplanerna, mer än hälften av arbetsgivarna planerar för en utökad personalstyrka det närmaste året. Även i Konjunkturinstitutets mätningar har utfallsdata för antal anställda legat på historiskt höga nivåer under våren 2022. Närmare 40 procent av arbetsgivarna inom industrin har upplevt brist på arbetskraft det senaste halvåret enligt Arbetsförmedlingens undersökning. Detta är i linje med i höstas och den högsta nivån som uppmätts sedan mätningarna startade 2007. Det kan jämföras med att drygt en tredjedel av industriarbetsgivarna uppgav brist på arbetskraft i varje mätning mellan 2017–2019. I Konjunkturinstitutets konfidensindikator för första kvartalet uppger närmare sju av tio av företagen att de har brist på personal i någon form.¹⁶ Liksom i de föregående kvartalsmätningarna är dock det främsta hindret för ökad produktion inte brist på arbetskraft utan brist på material och/eller utrustning. En mycket stor andel av företagen förväntar sig högre försäljningspriser, det gäller i synnerhet inom maskin- och motorfordonsindustrin.

Enligt SCB:s Kortperiodiska sysselsättningsstatistik vände sysselsättningen inom industrin nedåt redan före pandemin, under det fjärde kvartalet 2019.¹⁷ Störst nedgång av antalet anställda uppmättes sedan under tredje kvartalet 2020 med nästan 20 000, eller 3,5 procent, färre anställda jämfört med samma kvartal året innan. Från och med det tredje kvartalet 2021 har sysselsättningstillväxten varit positiv. Under det första kvartalet i år var knappt 534 000 anställda inom tillverkningsindustrin, vilket motsvarar 16 procent av alla anställda inom näringslivet. Antalet anställda ökade sammantaget med drygt 20 000 personer jämfört med samma kvartal året innan, och är nu på samma nivå som motsvarande kvartal 2019. Utvecklingen varierar mellan olika delar inom tillverkningsindustrin. Antalet anställda inom motorfordon och släpvagnar var fortfarande närmare 5 000 färre jämfört med första kvartalet 2019. Möjligheten till stöd vid korttidsarbete användes i stor utsträckning inom industrin under pandemin, framför allt under 2020, då närmare 180 000 personer eller en tredjedel av alla anställda inom näringsgrenen omfattades av stödet vid något tillfälle. Stödet har bidragit till att dämpa en nedgång i sysselsättningen och har möjliggjort en snabbare återhämtning inom industrin.

¹³ Konjunkturbarometern maj 2022, Konjunkturinstitutet.

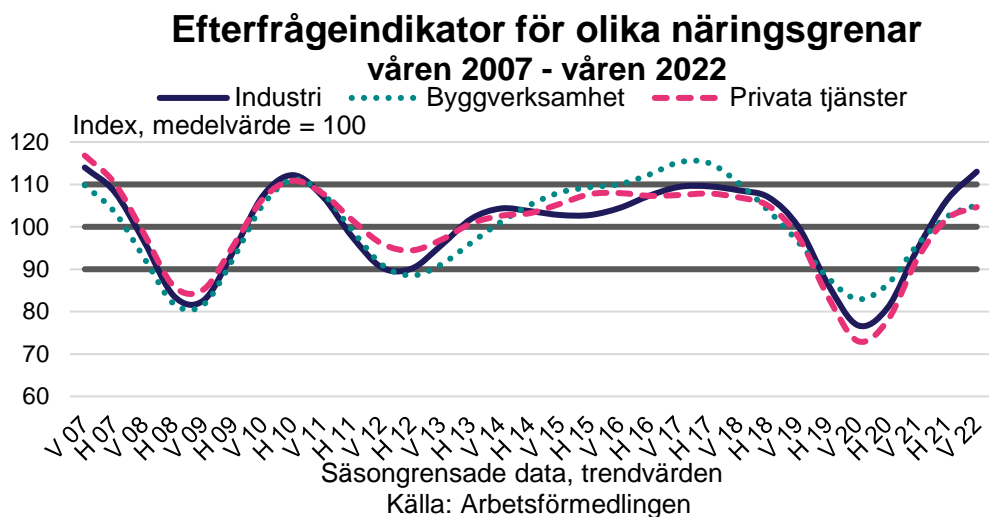
¹⁴ Konfidensindikatorn är dock svårtolkad just nu pga. lagerfrågan som ingår. Vanligtvis tolkas små lager som ett tecken på hög efterfrågan men kan även bero på materialbrist och leveransproblem. Se Konjunkturinstitutet för mer information.

¹⁵ Konjunkturläget mars 2022, Konjunkturinstitutet.

¹⁶ Konjunkturbarometern kvartal 2, 2022, Konjunkturinstitutet (frågan avser en nulägesbedömning).

¹⁷ Anställda enligt Kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS), SCB.

Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen inom industrin fortsätter att öka under prognosperioden. Utvecklingen i omvärlden, tillgången på insatsvaror och arbetskraft med efterfrågade kompetenser kommer dock att vara avgörande för den fortsatta tillväxten framöver.

Över hälften av byggarbetsgivarna har upplevt brist på arbetskraft

Bostadsbyggandet tog fart under andra halvåret 2020 och under helåret 2021 påbörjades närmare 64 000 nya bostäder enligt den preliminära statistiken från SCB. Det är en ökning med 16 procent jämfört med året innan. Under det inledande kvartalet 2022 minskade dock byggtakten och antalet nybyggda bostäder var 13 procent färre än motsvarande kvartal förra året. Stigande materialpriser, leveransstörningar, höjda räntor och inflation kan komma att påverka byggverksamheten negativt under prognosperioden.

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator, som beskriver arbetsgivarnas förväntade efterfrågan på varor och tjänster de kommande sex månaderna, har stigit successivt efter det stora fallet under 2020. I den senaste undersökningen, våren 2022, har förväntningarna hos arbetsgivarna inom bygg ökat ytterligare jämfört med i höstas till en nivå över det historiska genomsnittet. Utvecklingen bekräftas i Konjunkturinstitutets konfidensindikator för bygg- och anläggningsverksamhet som visserligen sjönk något i maj men som har pekat på ett starkare stämningsslag än normalt sedan våren 2021.

I Arbetsförmedlingens enkätundersökning i höstas redovisade arbetsgivarna inom byggverksamhet att antalet anställda hade återhämtats efter pandemin. I den senaste undersökningen uppger arbetsgivarna att de har ökat antalet anställda jämfört med för ett år sedan. Arbetsgivarna är även optimistiska angående anställningsplanerna för det kommande året, även om andelen som planerar för personalökningar är lägre än i höstas. Samtidigt har över hälften (52 procent) av byggarbetsgivarna i Arbetsförmedlingens undersökning upplevt brist på arbetskraft det senaste halvåret, jämfört med 38 procent för ett år sedan. Andelen som redovisar brist på arbetskraft har endast varit högre vid ett tillfälle sedan mätningarna startade, våren 2007. I

Konjunkturinstitutets indikator i maj bedömer byggföretagen, framför allt anläggningsföretagen, att antalet anställda kommer att öka de närmaste tre månaderna. Det främsta hindret för ökat byggande är brist på material och/eller utrustning, vilket 40 procent av företagen uppger.¹⁸ Även brist på arbetskraft uppges vara en begränsande faktor. Företagen har blivit betydligt mer pessimistiska angående utsikterna på byggmarknaden på ett års sikt. Det finns dessutom fortsatt en stor osäkerhet kring tillgången på cement under prognosperioden som kan påverka byggverksamheten. Det hänger samman med att Cementas tillfälliga tillstånd att bryta kalk i Slite på Gotland, som står för cirka tre fjärdedelar av cementförsörjningen i Sverige, löper ut efter sista december 2022.¹⁹ Enligt bransch- och arbetsgivarorganisationen Byggföretagen riskerar cementbristen att påverka såväl bostadsinvesteringarna som sysselsättningen inom byggbranschen negativt under 2023.²⁰

Under det första kvartalet var i genomsnitt drygt 339 000 personer anställda inom byggverksamhet, vilket motsvarar 10 procent av alla anställda i näringslivet.²¹ Antalet anställda ökade med nästan 15 000 personer, eller 4,5 procent, jämfört med motsvarande kvartal 2021. Jämfört med samma period 2019 har antalet anställda ökat med 19 000 personer eller nästan 6 procent. Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att sysselsättningen inom byggverksamheten kommer att fortsätta växa under prognosperioden.

Optimism inom den privata tjänstesektorn

Stora delar av den privata tjänstesektorn drabbades hårt av pandemin och de restriktioner som vidtogs för att bromsa smittspridningen. Under 2021 har en tydlig återhämtning skett även om sysselsättningen inom vissa delbranscher fortfarande inte är tillbaka på samma nivåer som före pandemin. Förändrade konsumtions- och beteendemönster kan även fortsättningsvis påverka delar av den privata tjänstesektorn, exempelvis besöksnäringen och till viss del handeln. Dessutom urholkar den ökande inflationen och höjda räntor hushållens köpkraft vilket riskerar att bromsa återhämtningen inom exempelvis handel och hotell- och restaurangverksamhet.

I Arbetsförmedlingens enkätundersökning har efterfrågeindikatorn för den privata tjänstesektorn förbättrats successivt efter det kraftiga fallet våren 2020. I den senaste mätningen, våren 2022, redovisar arbetsgivarna en växande optimism inom samtliga delbranscher. Uppgången väntas bli särskilt stark inom hotell- och restaurangverksamhet, information och kommunikation samt inom personliga och kulturella tjänster.²² Även Konjunkturinstitutets konfidensindikatorer för tjänstesektorn och handeln har förbättrats successivt och har pekat på ett mycket starkare läge än normalt sedan våren 2021. Inom hotell- och restaurangbranschen

¹⁸ Konjunkturbarometern maj 2022, Konjunkturinstitutet.

¹⁹ Se regeringens pressmeddelande "Regeringen ger Cementa AB ett tidsbegränsat tillstånd till fortsatt täktverksamhet i Slite på Gotland", 18 november 2021.

²⁰ *Byggkonjunkturen*, Byggföretagen, april 2022.

²¹ Enligt Kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS), SCB.

²² Arbetsförmedlingens undersökning avslutades den 22 april 2022.

var nettotalet avseende uppdragsvolymen i maj 2022 på den högsta nivån sedan 2008.

I Arbetsförmedlingens undersökning våren 2022 speglar arbetsgivarnas anställningsplaner den optimistiska synen på efterfrågeutvecklingen. Närmare hälften av arbetsgivarna, 47 procent, planerar för att utöka sin personalstyrka, jämfört med 37 procent för ett år sedan. Mest positiva är arbetsgivarna inom hotell- och restaurangverksamhet, där 65 procent redovisar en planerad ökning av antalet anställda. Motsvarande andel för ett år sedan var 48 procent. Samtidigt uppger fyra av tio arbetsgivare brist på arbetskraft i vårens mätning, jämfört med 16 procent för ett år sedan. Många som blev arbetslösa inom hotell- och restaurangbranschen under pandemin har börjat studera eller gått till andra branscher, vilket bidrar till flaskhalsar när arbetsgivarna har behov av att återanställa. Även arbetsgivarna inom information och kommunikation planerar för att utöka personalstyrkan, närmare hälften uppger ett ökat antal anställda det närmaste året. Andelen är dock mindre än i de senaste årens mätningarna, vilket kan tyda på ett redan högt kapacitetsutnyttjande och svårigheter att hitta personal. Nästan 44 procent av arbetsgivarna inom information och kommunikation har upplevt brist på arbetskraft det senaste halvåret.

Arbetsgivarna inom handeln redovisar en ökning av antalet anställda jämfört med för ett år sedan. Även för det kommande året är arbetsgivarna inom handeln optimistiska om rekryteringsplanerna. Mer än var tredje arbetsgivare redovisar ökningsplaner av antalet anställda i vårens undersökning jämfört med var fjärde för ett år sedan. Andelen arbetsgivare som har upplevt brist på arbetskraft är precis som i tidigare mätningar lägre inom handeln jämfört med inom andra delbranscher. Inom transport har däremot andelen arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft ökat tydligt i vårens undersökning.

Närmare två miljoner personer, eller 60 procent av alla anställda i näringslivet, var sysselsatta inom den privata tjänstesektorn under det första kvartalet 2022²³. Efter att ha haft en positiv sysselsättningsutveckling under flera år drabbades flera av branscherna inom den privata tjänstesektorn hårt av restriktionerna som infördes till följd av pandemin. Sammantaget har antalet anställda återhämtats jämfört med samma kvartal för ett år sedan. Jämfört med motsvarande kvartal 2019 varierar dock utvecklingen mellan olika delbranscher. Inom hotell- och restaurangverksamhet var antalet anställda 6 000, eller 3 procent, färre än samma kvartal 2019. Handeln, där närmare 600 000 personer var anställda under det första kvartalet 2022, har totalt sett återhämtat sysselsättningen. Även inom transportsektorn har antalet anställda sammantaget återhämtats till en nivå som motsvarar antalet anställda första kvartalet 2019. Det är dock främst post- och kurirverksamhet samt magasinering, en delbransch där efterfrågan har ökat till följd av bland annat ökad e-handel, som har fler anställda. Däremot har land- och sjötransport, som fortfarande inte har återhämtat tappet under pandemin, färre anställda jämfört med motsvarande kvartal 2019. Samtidigt har utvecklingen inom information och kommunikation varit positiv genom hela pandemin. Antalet anställda har ökat tydligt varje kvartal sedan andra

²³ Enligt Kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS), SCB. Se bilaga 2 för näringsgrensindelning.

kvartalet 2020 jämfört med motsvarande period året innan. Under det första kvartalet 2022 ökade antalet anställda med närmare 22 000 personer, motsvarande 10 procent, jämfört med samma kvartal 2019. Nästan hela ökningen kom från programmering och datakonsultverksamhet.

Delar av privata tjänstesektorn kommer sannolikt att vara fortsatt påverkade av konsekvenserna av pandemin, som exempelvis besöksnäringen och delar av handeln. Inom andra delbranscher, där utsikterna är mer optimistiska, kan tillväxten hämmas på grund av brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser, exempelvis verksamheter inom information och kommunikation. Enligt Arbetsförmedlingens bedömning kommer sysselsättningen att öka inom stora delar av den privata tjänstesektorn under prognosperioden.

Minskande sysselsättning inom jord- och skogsbruket

Jord- och skogsbruket har under flera decennier haft en negativ utveckling både vad gäller lönsamhet och sysselsättningsutveckling. Under det första kvartalet 2022 var drygt 37 000 anställda inom jord- & skogsbruk, vilket är nästan 4 000 färre än motsvarande kvartal för ett år sedan.²⁴ Oron i omvärlden påverkar branschen negativt. Ukraina och Ryssland är bland de största exportörerna av spannmål i världen och inflationen har stigit enormt i länder där hushållen spenderar stor del av sin inkomst på mat. Livsmedelspriserna sätts globalt och priset på vete är ledande för andra livsmedel. Rysslands invasion av Ukraina leder därmed till världsomfattande konsekvenser för livsmedelsförsörjningen. I Sverige kan de höjda livsmedelspriserna betyda att mervärden som ekologiskt eller närodlat kommer att se en tillbakagång till fördel för mer ekonomisk produktion. I spåren av krisen i Ukraina blir allt fler medvetna om betydelsen av självförsörjningsgraden av livsmedel i Sverige.

Företagen inom jord- och skogsbruk har länge upplevt brist på kompetens. När nu inflödet av utländsk arbetskraft har minskat har den upplevda bristen hos företagen inom näringen nått de högsta nivåerna sedan Arbetsförmedlingens mätningar startade 2007. Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen fortsätter att minska inom näringsgrenen under prognosperioden.

Bristen på arbetskraft ökar igen inom offentlig tjänstesektor

Trots stora påfrestningar inom regioner och kommuner under pandemin redovisade både kommuner och regioner ovanligt starka resultat både för 2020 och 2021. För 2020 förklaras detta av att det generella statsbidraget, och andra stödåtgärder som införts, varit större än de merkostnader som uppkommit till följd av pandemin. För 2021 består de starka resultaten främst av betydligt högre skatteintäkter än beräknat tack vare den starka återhämtningen på arbetsmarknaden. Den höga inflationen och prisökningarna sätter press på de offentliga verksamheterna framöver. Dels beror det på ökade pensionskostnader, dels ökade kostnader i verksamheterna både vad gäller varor och förväntade löneökningar.

²⁴ Kortperiodisk sysselsättningsstatistik, SCB. Näringsgrenen präglas av ett stort antal egenföretagare som inte ingår i statistiken.

Läget inom den offentliga tjänstesektorn var dock sedan tidigare ansträngt på grund av brist på personal och ökande behov inom vård, skola och omsorg till följd av befolkningsökningen och den demografiska sammansättningen, med allt större andel äldre i befolkningen. Pandemin har medfört att utvecklingen av nya mer effektiva arbetssätt och tjänster med hjälp av digital teknik har påskyndats inom välfärdsområdet.²⁵ Effektivisering av de offentliga verksamheterna är nödvändigt för att hålla tillbaka kostnadsökningarna på längre sikt. Denna utveckling kan också leda till andra eller högre kompetenskrav inom olika områden av välfärden.

I Arbetsförmedlingens enkätundersökning våren 2022 redovisar arbetsgivarna inom de offentliga verksamheterna en ökning av antalet anställda jämfört med ett år tidigare. Även de båda undersökningar som gjordes 2021 visade att de offentliga arbetsgivarna hade ökat sin personalstyrka, vilket tydligt avvek mot de stora neddragningarna som den privata delen av tjänstesektorn uppgav för samma period. För det kommande året planerar de offentliga arbetsgivarna sammantaget för fortsatta öknings av antalet anställda. Bristen på arbetskraft inom de offentliga verksamheterna har ökat i Arbetsförmedlingens undersökning både i höstas och i undersökningen våren 2022. Det är ett trendbrott efter att ha minskat under en tid. Liksom tidigare är bristen mest påtaglig inom regionerna. Det är dock inom staten och kommunerna som den upplevda bristen på arbetskraft vid rekrytering har stigit mest och är nu nära samma nivåer som regionerna länge har redovisat.

Antalet anställda inom offentlig verksamhet har påverkats betydligt mindre av pandemins effekter på arbetsmarknaden jämfört med utvecklingen inom det privata näringslivet. Inom regionerna och staten ökade antalet sysselsatta något under krisen medan antalet anställda inom kommunerna minskade något.²⁶ Inom kommunerna har dock antalet anställda vänt uppåt igen och var under första kvartalet 2022 tillbaka på en nivå strax under motsvarande period 2019. Jämfört med samma kvartal för ett år sedan har antalet anställda ökat med närmare 13 000 personer eller 1,5 procent. Även inom regionerna har antalet anställda ökat med drygt 4 000 personer, motsvarande 1,4 procent jämfört med för ett år sedan och med 14 000 personer eller 5,1 procent jämfört med första kvartalet 2019. Antalet anställda inom staten har ökat med 2 400 personer eller 0,9 procent jämfört med ett år sedan och är nästan 17 000 personer eller 6,5 procent fler än samma kvartal 2019. Totalt sett var närmare 1,4 miljoner personer anställda inom offentlig förvaltning under det första kvartalet 2022, vilket sammantaget är en ökning med 19 000 personer jämfört med samma kvartal förra året.

Arbetsförmedlingen bedömer att antalet sysselsatta kommer att öka svagt inom offentlig sektor under prognosperioden. Tillgången på arbetskraft med efterfrågade kompetenser kommer dock bli avgörande för sysselsättningsutvecklingen under prognosperioden.

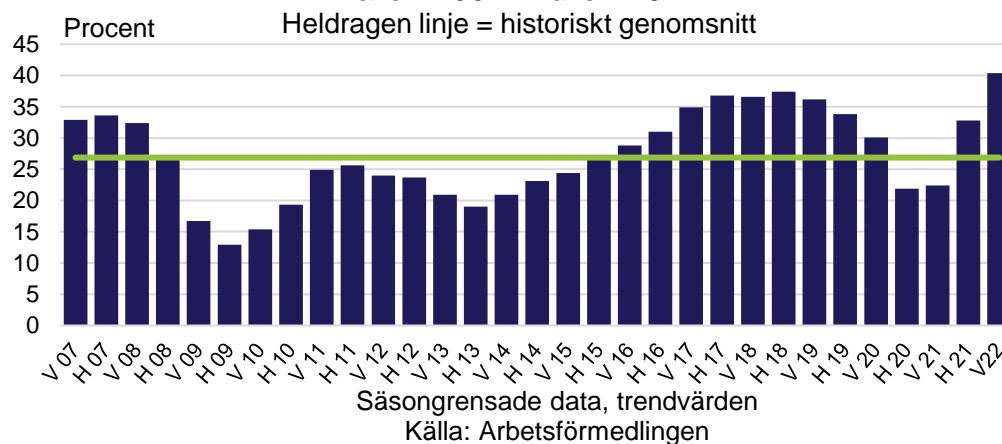
²⁵ Ekonomirapporten, Sveriges kommuner och regioner (SKR), maj 2022.

²⁶ Kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS), SCB.

Rekordhög brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser

Under 2010-talet medförde den höga jobbtillväxten en hög upplevd brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser vid rekrytering. Under slutet av perioden dämpades dock bristen på arbetskraft inom näringslivet från höga nivåer i samband med konjunkturedgången. Därefter dämpades den ytterligare när effekterna av pandemin blev tydliga på arbetsmarknaden. I takt med att restriktioner successivt lättades ökade efterfrågan på arbetskraft. I enkätundersökningen hösten 2021 uppgav en tredjedel av de privata arbetsgivarna att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering under de senaste sex månaderna. I den senaste undersökningen, våren 2022, har bristen ökat ytterligare och fyra av tio arbetsgivare inom det privata näringslivet uppger brist på arbetskraft under de senaste sex månaderna, vilket är en rekordhög andel. Den upplevda bristen på arbetskraft vid rekrytering har ökat på bred front och är framför allt tydlig inom byggverksamhet där över hälften av arbetsgivarna uppger brist på arbetskraft det senaste halvåret. Den största ökningen syns dock inom privata tjänster där 39 procent av arbetsgivarna upplevt brist jämfört med 29 procent i höstas.

Brist på arbetskraft, privata arbetsgivare våren 2007 - våren 2022

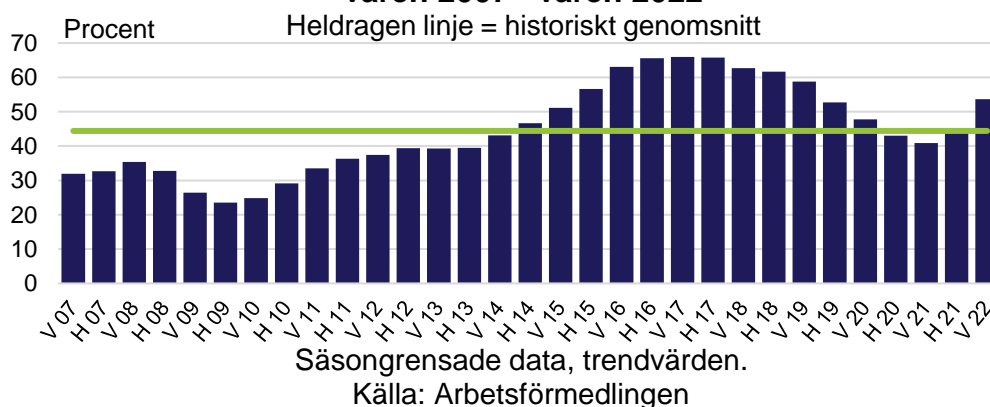

Inom den privata tjänstesektorn varierar den upplevda bristen, även om den har ökat inom de flesta delbranscher. Den största ökningen i bristtal under det senaste halvåret återfinns inom personliga och kulturella tjänster samt inom finansiell verksamhet och företagstjänster. Bristen på efterfrågade kompetenser inom information och kommunikation har varit på en hög nivå under lång tid.

Bland de offentliga verksamheterna är bristen på arbetskraft sedan tidigare mycket utbredd och bristen på utbildad personal utgör ett hinder för jobbtillväxten inom ett antal yrken. I vårens undersökning uppgav 54 procent av de offentliga arbetsgivarna att de har upplevt brist vid rekrytering av personal under det senaste halvåret, en andel som ökat tydligt under det senaste året. Även om nivåerna i vårens undersökning har ökat är de fortsatt lägre än rekordnivåerna under 2017, som tydligt påverkades av det stora antalet asylansökningarna 2015. Att bristen minskade i slutet av 2010-talet kan delvis förklaras av att en högre andel av de offentliga arbetsgivarna

justerade sina rekryteringsprofiler och i högre grad än tidigare rekryterade stödjande och kompletterande kompetenser till följd av den stora bristen på arbetskraft.²⁷ Liksom tidigare är bristen på utbildad personal störst inom flertalet pedagogiska yrken samt inom flera vårddyrken.

Brist på arbetskraft, offentliga verksamheter våren 2007 - våren 2022

Även på längre sikt bedöms bristen på arbetskraft kvarstå eftersom tillgången på utbildad arbetskraft sannolikt kommer att vara begränsad inom många yrken. Det gäller framför allt bland offentliga verksamheter. En bidragande orsak är ett för lågt tillskott av nya utbildade till yrken inom kärnverksamheterna vård, skola och omsorg. Samtidigt ökar behoven av personal till dessa verksamheter på grund av den demografiska utvecklingen med en växande befolkning med framför allt fler äldre. Den digitalisering, automatisering och den gröna omställning som sker på arbetsmarknaden medför också ett ökat behov av kompetenser inom teknik, data och it. De utbildningssatsningar som initierats i samband med pandemin och att fler personer har påbörjat studier under pandemin skulle dock kunna bidra till ett ökat utbud av utbildad arbetskraft, vilket kan underlätta kompetensförsörjningen på sikt.

²⁷ Se fördjupningsruta, *Brist på arbetskraft inom vård, skola och omsorg*, Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2018, Arbetsförmedlingen analys 2018:12.

Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen

Antalet inskrivna arbetslösa har fortsatt att minska under första halvåret 2022. Sammansättningen bland de inskrivna arbetslösa har samtidigt förändrats där en allt större andel är långtidsarbetslösa. I slutet av maj hade närmare hälften av alla inskrivna arbetslösa varit utan arbete i mer än 12 månader, vilket är en rekordhög andel.

Bred återhämtning på en fortsatt tudelad arbetsmarknad

Antalet inskrivna arbetslösa (öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd)²⁸ har under våren 2022 sjunkit till en lägre nivå än innan pandemin. Arbetslösheten har minskat bland både kvinnor och män samt inom övriga grupper av inskrivna arbetslösa. Efterfrågan på arbetskraft hålls upp av en fortsatt stark efterfrågan i ekonomin och av sedan tidigare lättade och upphävda restriktioner. De inskrivna arbetslösa som lämnar för arbete är framför allt personer med kortare inskrivningstider och som nästan uteslutande har en gymnasial eller eftergymnasial utbildning.

Även långtidsarbetslösheten fortsätter att minska tack vare den breda återhämtningen på arbetsmarknaden, dock från historiskt höga tal. Långtidsarbetslösheten blir därför, trots denna positiva trend, kvar på en hög nivå under de närmaste åren. I slutet av maj uppgick antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i tolv månader eller mer till 164 000 personer, vilket är 23 000 personer fler än samma månad 2019, det vill säga innan pandemin. Under samma tidsperiod har antalet långtidsarbetslösa som andel av samtliga inskrivna arbetslösa ökat från 43 procent till 49 procent. Toppen för det totala antalet långtidsarbetslösa har passerats, men bland dem som blir kvar i långtidsarbetslöshet förlängs tiderna utan arbete. Det visar sig bland annat genom att andelen arbetslösa som varit utan arbete i mer än 24 månader fortsätter att öka bland långtidsarbetslösa för att i maj utgöra 60 procent av samtliga långtidsarbetslösa. Den förändrade sökandesammansättningen bland inskrivna arbetslösa pekar på ett stort behov intensifierat stöd till ett växande antal arbetslösa, som i takt med förlängda tider i arbetslöshet annars riskerar att hamna ännu längre ifrån arbetsmarknaden.

Även om pandemin spädde på antalet långtidsarbetslösa fanns många inskrivna arbetslösa redan innan krisen som inte fått arbete trots flera år med stark efterfrågan på arbetskraft. Det visar på en tydlig matchningsproblematik där de arbetslösas kompetenser i hög grad inte motsvarar arbetsgivarnas efterfrågan. Den fortsatta strukturomvandlingen riskerar även att försvåra situationen ytterligare framöver i takt med att kompetenskraven kontinuerligt förändras, särskilt för arbetslösa med kort utbildning. Många av dessa personer riskerar därmed att fastna i förlängda tider av arbetslöshet och därmed få en ännu svårare situation på arbetsmarknaden.

²⁸ Läs mer om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik i *Bilaga 3*.

Effekterna av pandemin bedöms därför som långvariga då långtidsarbetslösheten riskerar att kvarstå på högre nivåer framöver.

Arbetslösheten minskar till den lägsta nivån sedan 2008

Arbetsmarknaden återhämtade sig i en snabb takt under 2021 och den positiva utvecklingen har fortsatt under inledningen av 2022. Många verksamheter har fortsatt stora behov av att både åter- och nyanställa personal vilket bidrar till att antalet inskrivna arbetslösa fortsätter att minska. I slutet av maj uppgick antalet inskrivna arbetslösa till 334 000 personer. Det motsvarar en minskning med 78 000 personer, eller 19 procent, under det senaste året. Arbetslösheten har minskat på bred front bland olika grupper, men störst minskning återfinns bland ungdomar i åldern 18–24 år, personer med minst en gymnasial utbildning och bland inrikes födda.

Arbetsförmedlingen bedömer att arbetslösheten kommer att fortsätta minska under prognosperioden som sträcker sig fram till och med 2023. Minskningstakten väntas dock dämpas successivt till följd av att konjunkturen mattas av, samt då en allt större andel av de inskrivna arbetslösa har en svag konkurrensförmåga²⁹ vilka till stor del även återfinns inom gruppen av långtidsarbetslösa.

Antalet inskrivna arbetslösa väntas uppgå till i genomsnitt 345 000 personer under 2022 och till 340 000 personer under 2023. Som andel av den registerbaserade arbetskraften motsvarar bedömningarna en arbetslöshetsnivå på 6,8 procent under 2022 respektive 6,6 procent under 2023. Det innebär att arbetslösheten bedöms minska till den lägsta nivån sedan 2008. Då arbetsmarknaden i inledningen av 2022 har fortsatt att utveckla sig påfallande starkt har Arbetsförmedlingens bedömningar från hösten 2021 därför justerats ned från tidigare 362 000 inskrivna arbetslösa (motsvarande 7,1 procent) för 2022 och 350 000 inskrivna arbetslösa (motsvarande 6,8 procent) för 2023.

²⁹ Läs mer om inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga på sid 36.

	Antal inskrivna arbetslösa 16-64 år	Arbetslöshetsnivå som andel av den registerbaserade arbetskraften
2019	349 000	7,0 procent
2020	437 000	8,5 procent
2021	409 000	7,9 procent
P2022	345 000	6,8 procent
P2023	340 000	6,6 procent

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB (RAMS)

Under prognosperioden finns det stora osäkerheter som kan påverka utfallet kontra nuvarande bedömningar. Det handlar bland annat om risker kopplade till den ekonomiska aktiviteten framöver samt till krigets fortsatta förlopp i Ukraina.³⁰ Därutöver finns även en osäkerhet kring den fortsatta utvecklingen beträffande pandemin och eventuella behov av åtgärder för att minska smittspridningen i olika delar av världen.

Flyktinginvandring från Ukraina och svensk arbetsmarknad

Enorma flyktingströmmar har planat ut på höga nivåer

Efter Rysslands invasion av Ukraina påbörjades den största och snabbast växande migrationskrisen i Europa i modern tid. Under mars månad flydde nästan 3,4 miljoner människor, betydligt mer än det totala antalet asylansökningar som registrerades i EU under 2015 och 2016. De enorma migrationsflödena har bromsats in de senaste två månaderna men ligger fortsatt på historiskt höga nivåer. Fram till den första juni hade nästan sju miljoner individer flytt till andra länder och Sverige har tagit emot ungefär en halv procent av det totala antalet flyktingar.

Den framtida utvecklingen är osäker. På senare tid har stora återvändningsflöden uppmärksamats, som sannolikt är en följd av att konfliktens fokus tydligare flyttades till östra Ukraina under april. Enligt ukrainsk gränspolis var det i slutet av maj fler ukrainare som dagligen återvände till hemlandet än lämnade det. Totalt har över två miljoner människor korsat gränsen in i Ukraina.

Massflyktsdirektivet är tidsbegränsat och oprövat

Efter invasionen av Ukraina aktiverades det så kallade massflyktsdirektivet i syfte att avlasta asylsystemet. EU-direktivet upprättades 2001 som en följd av kriget i forna Jugoslavien och har aldrig tidigare använts. Jämfört med asylstatus upprätthåller massflyktsdirektivet miniminormer för tillfälligt skydd och innebär att uppehålls- och arbetstillstånd kan utfärdas snabbare eftersom inga individuella skyddsprövningar krävs. Direktivet gäller fram till 4 mars 2023 men kan förlängas i ytterligare två år. Beroende på hur konflikten i Ukraina utvecklas kan massflyktsdirektivet och

³⁰ Läs mer i avsnitten *Internationell översikt* och *Svensk ekonomi*.

ukrainaflyktingarnas status förlängas, men de kan redan nu ansöka om asyl eller i aktuella fall byta spår till ett konventionellt arbetstillstånd.

Återigen ges en plötslig injektion till den lokala ekonomin

I spåren av den rekordhöga asylinvandringen till Sverige 2015 och 2016 ökade den inhemska efterfrågan i ekonomin som en konsekvens av den hastiga befolkningsökningen. Efter 163 000 asylansökningar 2015 utfärdades som mest över 63 000 uppehållstillstånd under 2016, till asylsökande och deras anhöriga. Därefter har antalet sjunkit varje år och uppgick till knappt 20 000 förra året. Invandringen från Ukraina i år ser ut att hamna närmare Migrationsverkets lägre scenario på 50 000 personer än huvudscenariot på 80 000, samtidigt som prognosen för asylansökningar höjts till 18 000 individer.

Invandringen inom ramen för massflyktsdirektivet kan förväntas generera en mindre inhemska efterfrågan i ekonomin, jämfört med asylinvandringen. Det beror på att rättigheter är utformade efter miniminormer, handlägningsprocessen är enklare och ersättningsnivåerna till dessa flyktingar är lägre. Men de har rätt till boende och grundläggande vård. Den jämförelsevis stora andelen barn har rätt till skola och vuxna har rätt till vissa arbetsmarknadspolitiska insatser. Både asylinvandringen och den från Ukraina ger rätt till boende efter så kallade fördelningstal på kommunnivå för att jämna ut bosättningarna över Sverige. Det innebär att befolkningsökningen kan antas ge en oproportionerligt stor efterfrågeökning av den regionala ekonomin utanför storstadsregionerna, där den offentliga sektorn relativt sett är större.³¹

Svaga incitament att registrera sig som arbetslös hos Arbetsförmedlingen

Till skillnad mot uppehållstillstånd som beviljats till asylsökande och eventuella anhöriga ger de som beviljas via massflyktsdirektivet inte lika starka incitament att registrera sig hos Arbetsförmedlingen. Den förra gruppen har i regel dagarsättning kopplad till inskrivning hos Arbetsförmedlingen medan de ukrainska flyktingarnas dagarsättning är kopplad till val av bostadsort utan krav på aktivt jobbsökande. Rättigheterna till arbetsmarknadspolitiska insatser inom ramen för massflyktsdirektivet kan behöva prövas vidare men det finns i nuläget möjlighet att exempelvis erbjuda Nystartsjobb och Yrkesintroduktionsanställning liksom särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning.³² Det kan därmed finnas motiv att skriva in sig hos Arbetsförmedlingen för den som vill matchas mot arbetsgivare eller ta del av subventionerade anställningar. Arbetsförmedlingens bedömning är dock att inflödet av nyinskrivna arbetslösa till följd av kriget i Ukraina blir begränsat och långt ifrån inflödet 2015 och 2016.

Av de över 38 000 personer som enligt Migrationsverket ansökt om uppehållstillstånd i enlighet med massflyktsdirektivet, fram till början av juni, är Arbetsförmedlingens uppskattning att knappt 1 000 hittills skrivit in sig som arbetslösa. Samtidigt har nästan 35 000 ansökningar bifallits så färre än tre procent av de som kunnat skriva in sig har gjort det. En förhållandevis stor andel barn

³¹ Enligt uppskattningar i *OECD Economic Outlook, Interim Report*, mars 2022, uppgick kostnaderna för enbart boende och mottagning under ett år till 10 000 euro bland EU-länderna, i genomsnitt och per asylsökande, under åren 2015 och 2016.

³² Läs mer på arbetsformedlingen.se/for-arbetsgivare.

förklarar till viss del den låga andelen men sannolikt handlar det i första hand om jämförelsevis svaga incitament att skriva in sig. Diagrammet nedan visar dock att det uppskattade antalet flyktingar från Ukraina som har skrivit in sig hos Arbetsförmedlingen ökat mycket kraftigt den senaste månaden. Antalet nyinskrivna de senaste tre veckorna är med stor marginal de högsta veckonivåerna som registrerats hittills.

Utvecklingen i diagrammet tyder på att antalet Ukrainaflyktingar som skriver in sig som arbetslösa kommer fortsätta att öka men det är svårt att avgöra när inflödet börjar avta. Det totala antalet nyinskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i maj uppgick till över 22 000 vilket innebär att den hittills högsta nivån av Ukrainaflyktingar, 663 personer under samma månad, är av marginell betydelse för arbetslöshetens totala utveckling. Det uppskattade inflödet av nyinskrivna arbetslösa från Ukraina den senaste månaden kan jämföras med inflödet av arbetslösa som är födda utanför Europa och registrerat sig som nyinskrivna arbetslösa för första gången. Det ger en motsvarande och jämförbar uppskattning av inflödet från uppehållstillstånd som beviljats för reguljära asylansökningar och anhöriga. Från sensommaren 2016 fram till januari 2017 var inflödet som störst och i genomsnitt över 6 000 personer per månad. I år har det inflödet uppgått till drygt 2 000 personer per månad, alltså en tredjedel av toppnivåerna men samtidigt tre gånger så mycket som den senaste månadens inflöde av ukrainaflyktingar.

Förhållandevis goda möjligheter att få ett arbete

Flyktingarna från krigets Ukraina bedöms över lag ha goda möjligheter att konkurrera om jobb jämfört med de nyanlända som invandrat till Sverige under 2000-talet. En anledning är att utbildningssystemet i Ukraina har grundläggande likheter med det svenska systemet. Utbildning i engelska ges från lågstadiet, grundskolan är obligatorisk och avgiftsfri och gymnasial utbildning är standard. Även

arbetsmarknaden i Ukraina bedöms vara relativt lik den svenska, vilket innebär att arbetslivserfarenhet och kompetenser i betydande utsträckning kan förväntas vara relevanta. Den snabba utvecklingen i konflikten i Ukraina och den snabba handläggningen av uppehållstillstånd betyder också att det i regel handlar om färsk erfarenheter och kompetenser. Jämfört med den stora asylinvandringen 2015–2016 bedöms flyktingar från Ukraina träda in på arbetsmarknaden mycket fortare. Då var handläggningstiderna för asylansökningar rekordlånga, det behövdes kommunplacering för att söka ett arbete och dessutom konkurrerade studier i svenska med möjligheten att arbeta. Upphålls- och arbetstillstånd inom ramen för massflyktsdirektivet kan beslutas på bara några dagar och en skillnad mot arbetstillstånd som söks för arbetskraftsinvandring är att ansökan kan lämnas in från Sverige. En annan skillnad är att arbetstillståndet gäller för hela arbetsmarknaden utan att vara knutet till en viss arbetsgivare, medan det vid arbetskraftsinvandring handlar om ett specifikt yrke och under de första två åren en specifik arbetsgivare. Både branschorganisationer och många arbetsgivare i Sverige har uttryckt goda förhoppningar om att kunna anställa ukrainaflyktingar.

Ojämn geografisk återhämtning på arbetsmarknaden

Arbetslösheten varierar stort mellan olika län. Skillnaderna beror bland annat på tillgången på utbildad arbetskraft, branschammansättning och graden av specialisering. Under pandemin ökade arbetslösheten i hela landet och särskilt tydligt i storstadslänen Stockholms och Västra Götalands län. Andra angränsande län med en bred tjänstesektor såsom Uppsala och Hallands län drabbades också förhållandevis mycket. Därefter har arbetslösheten minskat i en relativt snabb takt i både Västra Götalands och Hallands län, till skillnad från Stockholms och Uppsala län där arbetslösheten fortfarande är kvar på en högre nivå än innan pandemin och där återhämtningen går långsammare. Under helåret 2023 bedöms Västerbottens län ha den lägsta arbetslöshetsnivån i riket, men även Gotland, Jämtland och Norrbottens län väntas ha arbetslöshetsnivåer klart under riksgenomsnittet. Högst arbetslöshetsnivåer väntas i Södermanlands, Gävleborgs, Västmanlands och Skåne län.³³

Ungdomsarbetslösheten minskar till en historiskt låg nivå

Arbetsmarknadsläget för ungdomar försvårades tydligt under pandemin. Inte minst på grund av att många unga är verksamma inom branscher som krisen slog särskilt hårt mot, såsom hotell- och restaurangbranschen samt handeln. Unga har dessutom i större uträkning en lösare förankring på arbetsmarknaden än andra genom en mer begränsad arbetslivserfarenhet samt mer tillfälliga anställningsformer. Det i sig gör att unga löper en större risk för uppsägning i händelse av konjunkturnedgångar som därmed oftast drabbar dem i ett tidigare skede än andra. Ungdomsarbetslösheten hölls samtidigt delvis tillbaka under pandemin tack vare det rekordhög antalet som

³³ Läs mer om regionala skillnader i rapporten *Regionala utsikter på arbetsmarknaden 2022-2023*, Arbetsförmedlingen analys 2022:14.

påbörjade studier vid universitet och högskolor, vilket möjliggjordes av ett utökat antal utbildningsplatser.

Därefter har arbetsmarknadsutsikterna för unga förbättrats påtagligt. I inledningen av återhämtningen under det tredje kvartalet 2020 minskade ungdomsarbetslösheten i en förhållandevis högre takt jämfört med övriga arbetslösa. Den utvecklingen väntas bestå under prognosperioden som stäcker sig fram till och med 2023. I slutet av maj uppgick antalet inskrivna arbetslösa ungdomar till närmare 36 000 personer. Det kan jämföras med 51 000 personer samma månad för ett år sedan. Sammantaget har antalet inskrivna arbetslösa ungdomar minskat med 30 procent under det senaste året, vilket kan jämföras med 19 procent bland det totala antalet inskrivna arbetslösa under samma tidsperiod. Minskningen i ungdomsarbetslösheten är jämnt fördelad över både kvinnor respektive män.

Framöver bedömer Arbetsförmedlingen att ungdomsarbetslösheten fortsätter att minska men i en avtagande takt mot slutet av prognosperioden. Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar 18–24 år bedöms uppgå till i genomsnitt 40 000 personer under 2022. För 2023 är motsvarande bedömning närmare 39 000 personer. Det motsvarar genomsnittliga arbetslöshetsnivåer under 2022 och 2023 på 8,6 respektive 7,9 procent. Det innebär att antalet inskrivna arbetslösa unga faller till en rekordlåg nivå mot slutet av prognosperioden.

	Antal inskrivna arbetslösa ungdomar 18-24 år	Arbetslöshetsnivå som andel av den registerbaserade arbetskraften
2019	46 000	8,6 procent
2020	62 000	11,6 procent
2021	53 000	10,3 procent
P2022	40 000	8,6 procent
P2023	39 000	7,9 procent

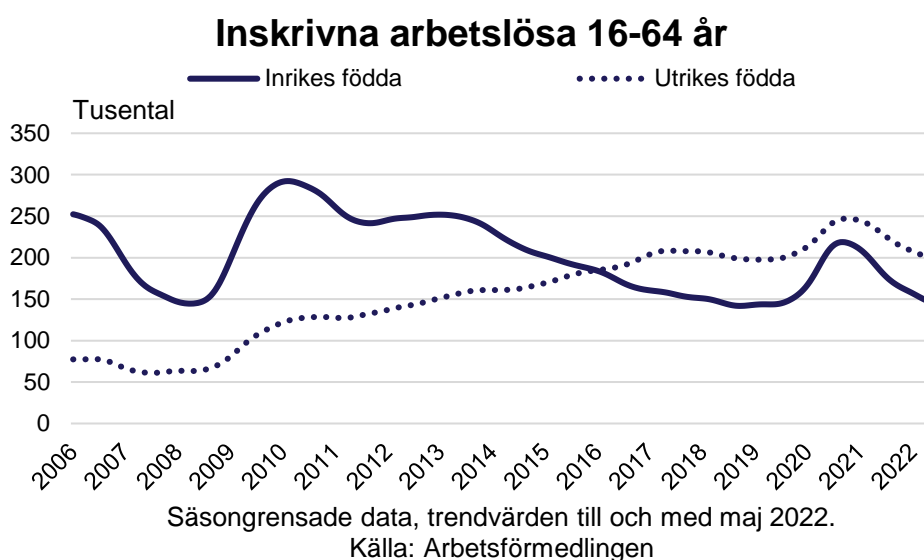
Källa: Arbetsförmedlingen och SCB(RAMS)

Det förbättrade arbetsmarknadsläget kommer dock inte alla ungdomar till del. Minskningen i ungdomsarbetslösheten sker framför allt bland dem som har minst en gymnasieutbildning, och som därmed bedöms stå närmare arbetsmarknaden. Ungdomar som inte har slutfört sin gymnasieutbildning bedöms ha en svårare situation på arbetsmarknaden under prognosperioden.

Utrikes födda är överrepresenterade bland de inskrivna arbetslösa

Antalet utrikes födda som är inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen ökade till en rekordnivå under pandemin. Läget försvårades till stor del av att en relativt hög andel utrikes födda arbetar inom den privata tjänstesektorn som drabbades hårt under krisen. Därtill är även utrikes födda överrepresenterade bland personer med tillfälliga anställningar, som är de som först blir arbetslösa när efterfrågan på arbetskraft minskar. Samtidigt är det dock viktigt att poängtera att utrikes födda är en heterogen grupp, där skillnader i utbildningsnivå, kontaktnät och vistelsetid i Sverige spelar roll för individens möjlighet till etablering på svensk arbetsmarknad.

Under pandemin ökade antalet utrikes födda bland de inskrivna arbetslösa till som flest 251 000 personer i slutet av juli 2020. Därefter har antalet minskat, dock i en lägre takt än för inrikes födda. I slutet av maj uppgick antalet utrikes födda bland de inskrivna arbetslösa till 195 000 personer. Det motsvarar en arbetslöshetsnivå på 16,6 procent. Av dessa var närmare 160 000 personer, eller 81 procent, födda i ett land utanför Europa. Utrikes födda utgör därmed 58 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa, vilket är en kraftig överrepresentation i förhållande till att 25 procent av befolkningen 16–64 år var utrikes födda år 2021 enligt SCB:s befolkningsstatistik. Antalet inrikes födda uppgick till 139 000 personer i slutet av maj, vilket motsvarar en arbetslöshetsnivå på 3,6 procent.

I samband med pandemin ökade antalet inrikes födda i en jämförelsevis högre takt bland de inskrivna arbetslösa, vilket medförde att andelen utrikes födda minskade. I takt med att arbetsmarknadsutvecklingen har förbättrats har antalet inrikes födda

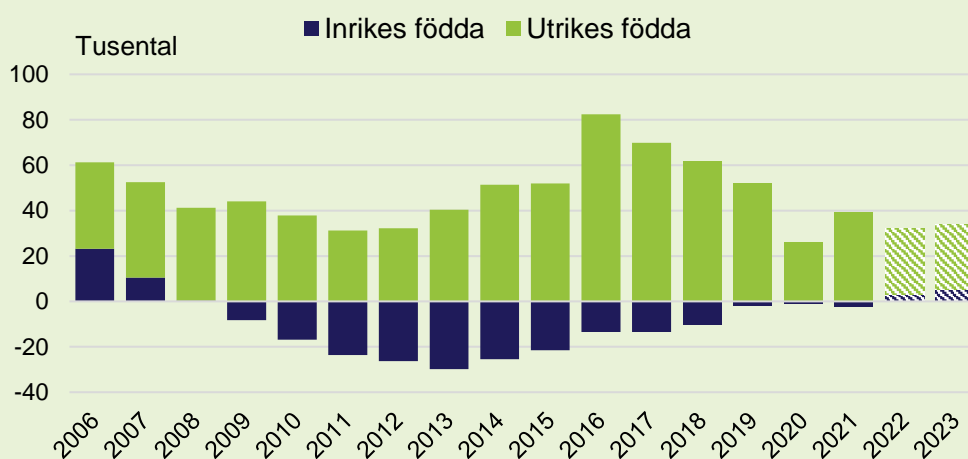
bland inskrivna arbetslösa minskat mer än inskrivna utrikes födda. Det har medfört att andelen utrikes födda återigen har ökat bland samtliga inskrivna arbetslösa till att i maj utgöra 58 procent av samtliga inskrivna arbetslösa. Under prognosperioden bedöms utvecklingen fortsätta där en större andel av de inskrivna arbetslösa är utrikes födda.

Utrikes födda får arbetskraften att fortsätta växa

Befolkningsutvecklingen påverkar utbudet av arbetskraft. Under de senaste åren har den inrikes födda befolkningen i yrkesaktiv ålder, 16–64 år, minskat kontinuerligt. Utvecklingen beror på att inflödet av yngre personer har varit betydligt lägre än utflödet av äldre personer bland den inrikes födda befolkningen.

Samtidigt har befolkningstillväxten i yrkesaktiva åldrar uteslutande bestått av utrikes födda. Enligt SCB:s senaste befolkningsprognos kommer den inrikes födda delen av befolkningen endast öka marginellt under 2022 och 2023. Under 2022 sker den första befolkningsökningen för inrikes födda i åldersgruppen 16–64 år sedan 2007.

Befolkning 16-64 år, förändring per år prognos för 2022 - 2023

Källa: SCB (2022)

Utrikes födda i åldern 16–64 år beräknas öka med närmare 58 000 personer under 2022 och 2023, vilket kan jämföras med en nettoökning på 8 000 personer bland inrikes födda under samma period. Det innebär att utrikes födda kommer att stå för 88 procent av befolkningsökningen i åldersgruppen 16–64 år, och därmed utgöra majoriteten av tillskottet till arbetskraften under prognosperioden. Tillväxttakten för befolkningen är dock lägre än under slutet av 2010-talet.

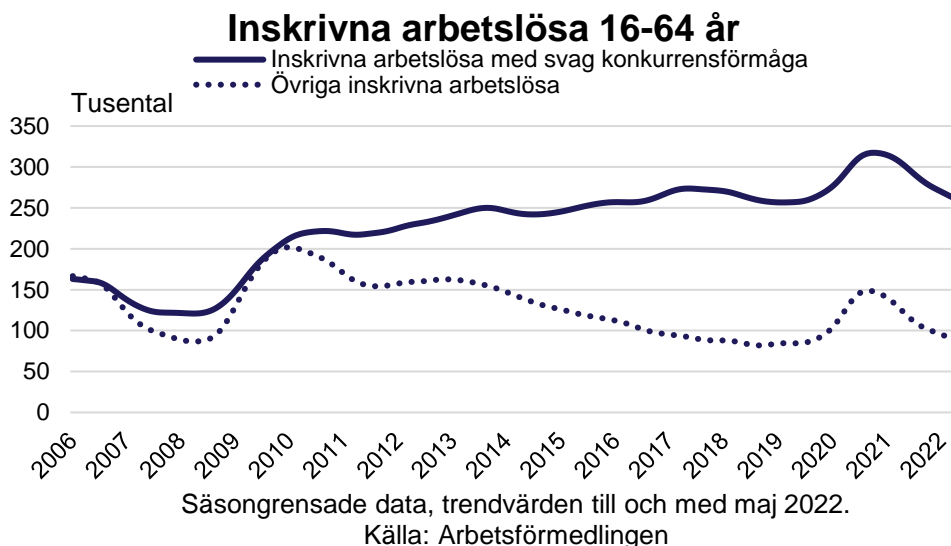
Svårare situation för arbetslösa med svag konkurrensförmåga

Arbetsförmedlingen har identifierat grupper av arbetslösa som i genomsnitt har större svårigheter att komma i arbete och som därmed löper större risk att hamna i längre tider av arbetslöshet. Att tillhöra en eller flera av dessa grupper kan innebära

en svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Till dessa grupper räknas personer som saknar gymnasial utbildning, personer födda utanför Europa, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och äldre arbetslösa i åldern 55–64 år. Det är dock viktigt att framhålla att det finns variationer mellan individer och att personer som ingår i en eller flera av dessa grupper kan ha liknande möjligheter som en person som inte ingår i någon av grupperna att få en fast förankring på arbetsmarknaden.

Att många av dessa arbetssökande har ett förhållandevis svårt läge på arbetsmarknaden visar sig bland annat genom att andelen inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga stiger efter tid utan arbete. Sammantaget återfanns 76 procent av de inskrivna arbetslösa, eller 254 000 personer, i en eller flera av grupperna med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden i slutet av maj. Det är en historisk hög andel i sig. Bland inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i mer än tolv månader var motsvarande andel 84 procent. Andelen är ännu högre bland arbetslösa som varit utan arbete i mer än två år, där nästan nio av tio tillhör en eller flera grupper med svag konkurrensförmåga.

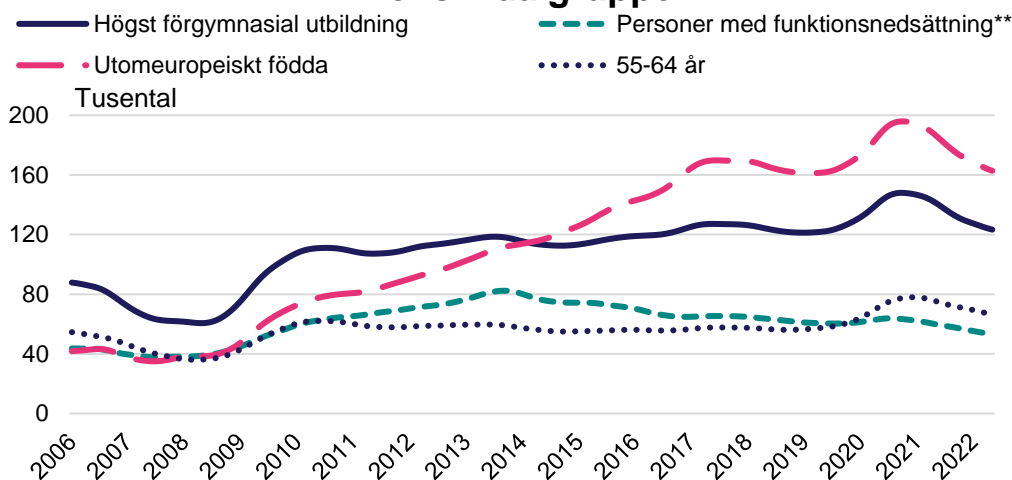
Pandemin medförde att arbetslösheten ökade på bred front och både inom grupper av inskrivna arbetslösa med och utan svag konkurrensförmåga. Därmed minskade andelen inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga under inledningen av krisen. I takt med att återhämtningen i ekonomin succesivt har stärkts har andelen återigen ökat när förhållandevis fler inskrivna arbetslösa med starkare konkurrensförmåga lämnat för arbete och utbildning. Gruppen med svag konkurrensförmåga fördelar sig relativt jämnt över kön, 49 procent kvinnor och 51 procent män.

Utomeuropeiskt födda är sedan mitten av 2014 den största delgruppen bland inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga, följt av personer som saknar gymnasial utbildning. I samband med pandemin skedde den största ökningen

antalsmässigt bland utomeuropeiskt födda, men den största procentuella ökningen noterades bland arbetslösa i ålder 55–64 år.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelade på enskilda grupper*

*Observera att en person kan ingå i flera grupper. **Som medför nedsatt arbetsförmåga. Säsongrensade data, trendvärden till och med maj 2022.

Källa: Arbetsförmedlingen

Tidigare kriser har visat att en förstärkning av konjunkturen först gynnar grupper med starkare ställning på arbetsmarknaden och sedan når andra grupper med en viss fördröjning. Det krävs med andra ord en längre period av god konjunktur och stark efterfrågan på arbetskraft för att även arbetslösa med svag konkurrensförmåga ska gynnas i högre omfattning. Sedan juni 2021 har antalet inskrivna arbetslösa minskat för samtliga grupper med svag konkurrensförmåga, dock i en lägre takt än för det totala antalet inskrivna arbetslösa. I takt med att antalet inskrivna arbetslösa med en starkare ställning på arbetsmarknaden fortsätter att minska så förbättras möjligheterna för de med svag konkurrensförmåga att konkurrera om jobben.

Kärvare arbetsmarknad för arbetslösa med kort utbildning

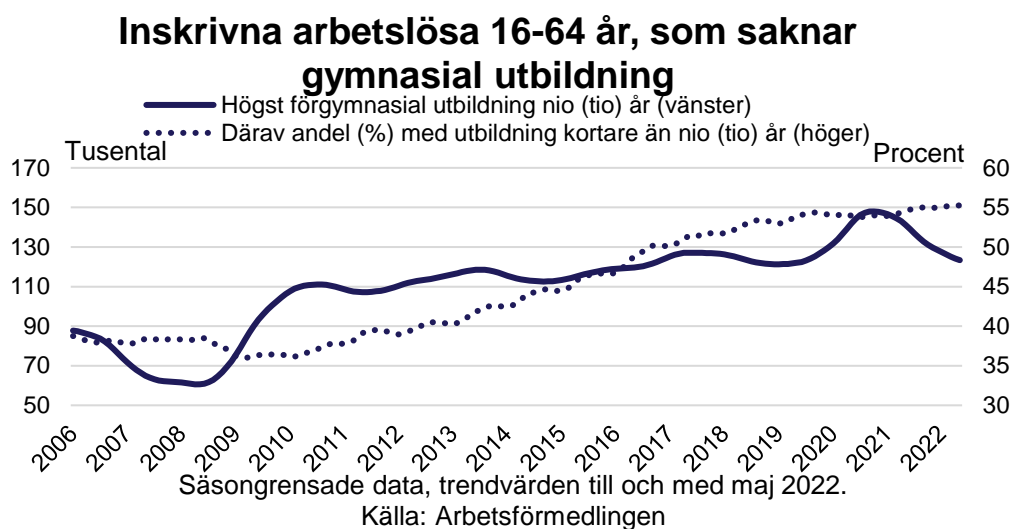
En fullföljd gymnasial utbildning utgör en vattendelare på den svenska arbetsmarknaden och spelar en avgörande roll för möjligheten för en fast etablering. Arbetslösheten är betydligt högre bland personer som saknar gymnasieutbildning och risken för att fastna i längre tider i arbetslöshet är därmed även större än för andra arbetssökande. Det är därför oroväckande att 36 procent av de inskrivna arbetslösa i slutet av maj hade en kort utbildning.³⁴ Den svåra situationen för kortutbildade på arbetsmarknaden blir tydlig av att de är överrepresenterade bland de arbetslösa i förhållande till befolkningen i åldern 16–64 i stort, där 18 procent saknade gymnasial utbildning 2021 enligt SCB:s befolkningsstatistik.

I slutet av maj uppgick antalet inskrivna arbetslösa som saknar gymnasial utbildning till 121 000 personer, vilket motsvarar en relativ arbetslöshet på 21,8 procent. Det

³⁴ Kort utbildning definieras som en lägre utbildningsnivå än gymnasial utbildning.

kan jämföras med en arbetslöshetsnivå på 5,4 respektive 4,2 procent för personer med gymnasial respektive eftergymnasial utbildning.

I slutet av maj saknade dessutom 67 000 av de inskrivna arbetslösa en utbildning motsvarande grundskola. Det motsvarar 55 procent av de inskrivna arbetslösa med högst en förgymnasial utbildning, eller 20 procent av samtliga inskrivna arbetslösa. Framöver bedöms andelen kortutbildade att fortsätta öka i takt med att fler inskrivna arbetslösa med minst gymnasial utbildning fortsätter att lämna för arbete.

Arbetslösa som saknar gymnasieutbildning har en svårare och mer begränsad arbetsmarknad än personer med längre utbildningsbakgrund. Särskilt svår bedöms situationen vara för utrikes födda kvinnor som saknar utbildning motsvarande grundskola och som har en särskilt svag koppling till arbetsmarknaden. Gruppen har en jämförelsevis mycket låg sysselsättningsgrad och drabbas i hög grad av längre tider i arbetslöshet. Utmaningens omfattning återspeglas även i att närmare hälften inte deltar i arbetskraften. Detta medför att de arbetslöshetsnivåer som presenteras i olika sammanhang inte ger en fulltäckande bild över situationen.³⁵

Arbetsmarknaden för kortutbildade

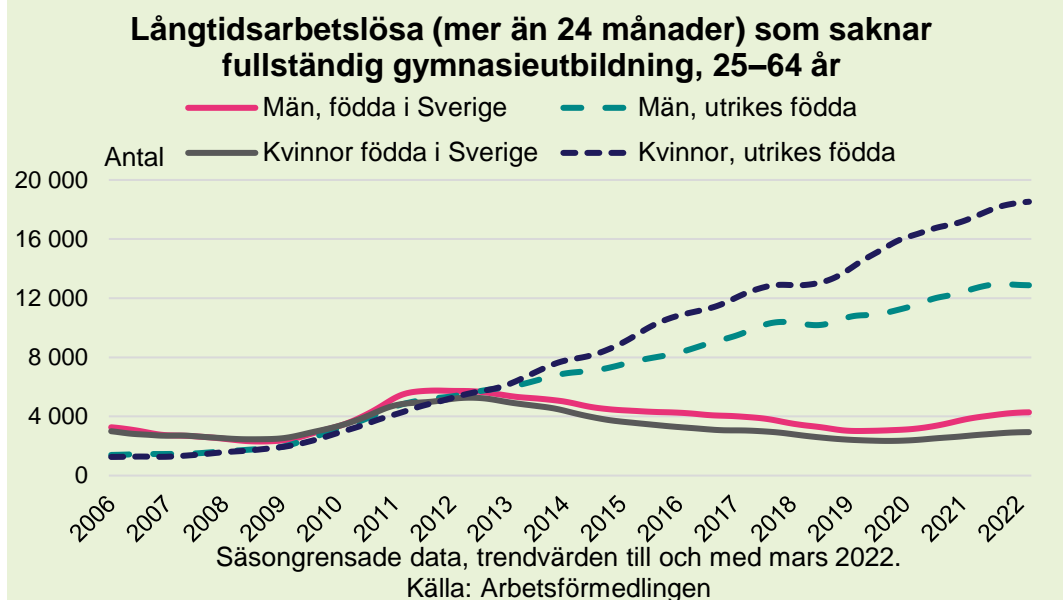
I rapporten *Arbetsmarknaden för kortutbildade* analyseras situationen för kortutbildade mellan 25–64 år på arbetsmarknaden och de bakomliggande orsaker till att arbetslösheten i gruppen har ökat.³⁶

Personer som saknar en fullständig gymnasieutbildning har en svår situation på den svenska arbetsmarknaden. Trots att gruppen minskat som andel av befolkningen i åldrarna 25–64 år under det senaste decenniet har antalet arbetslösa kortutbildade blivit fler samtidigt som tiden i arbetslöshet har blivit allt längre. Exempelvis har antalet kortutbildade inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i 24 månader eller mer fyrdubblats jämfört med åren före finanskrisen 2008–2009. Det ökade antalet långtidsarbetslösa pekar på en stor risk för en högre strukturell arbetslöshet i

³⁵ Läs mer om utrikes födda kvinnor under avsnittet *Utmaningar på arbetsmarknaden*.

³⁶ *Arbetsmarknaden för kortutbildade*, Arbetsförmedlingen Analys 2022;9.

gruppen under 2020- än 2010-talet. Arbetsmarknaden för kortutbildade är också relativt begränsad. Framför allt bland kvinnor och utrikes födda är de sysselsatta koncentrerade till få yrken, och tröskeln in på arbetsmarknaden är hög. Det finns relativt få jobb på den svenska arbetsmarknaden med låga utbildningskrav, vilket gör konkurrenssituationen hård.

Under 2000-talet har antalet kortutbildade som är födda i Sverige minskat, till stor del som en följd av pensionsavgångar, medan antalet utrikes födda kortutbildade har ökat både i befolkningen i stort och bland de arbetslösa. De arbetslösa kortutbildade är också generellt sett yngre idag än för tio år sedan. De utmaningar som gruppen ställs inför på arbetsmarknaden är därför inte är desamma idag som för tio eller tjugio år sedan. Särskilt stora är utmaningarna för utrikes födda kvinnor där en hög andel av de arbetslösa inte bara saknar en gymnasieutbildning utan även en fullständig grundskoleutbildning, vilket försvårar steget in på arbetsmarknaden.

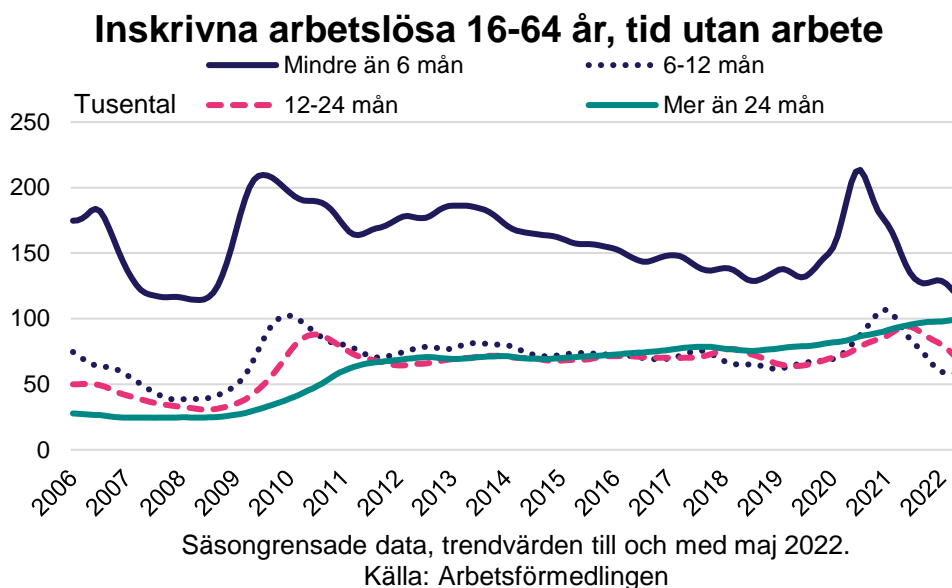
För att stärka kortutbildades situation på arbetsmarknaden och för att bryta trenden med ett ökat antal arbetslösa kortutbildade i allt längre tider utan arbete är olika typer av utbildningsinsatser avgörande. Det är inte bara en fråga för arbetsmarknadspolitiken, utan även andra politikområden där särskilt utbildningspolitiken spelar en viktig roll. För personer som står långt ifrån arbetsmarknaden behövs ofta en kedja av insatser där praktik och andra arbetsplatsförlagda insatser är viktiga delar för att bryta arbetslösheten. För arbetslösa som inte har förutsättningar att genomgå en längre utbildning är exempelvis subventionerade anställningar centrala.

Fortsatt hög långtidsarbetslöshet under prognosperioden

Oavsett konjunkturläge är det i regel personer med kortare arbetslöshetstider som har starkast konkurrenskraft och lättast att få arbete, vilket även varit fallet under återhämtningen som skett på arbetsmarknaden efter pandemin. Det är inom gruppen

som varit utan arbete i mindre än sex månader som de största förändringarna syns, vilket framgår i diagrammet nedan.

Antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i upp till sex månader uppgick till som mest 224 000 personer i juli 2020. Därefter har antalet minskat och uppgick i slutet av maj till 111 000 personer. För gruppen inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i sex till tolv månader uppgick motsvarande högsta nivå till 112 000 personer i december 2020. I slutet av maj 2022 hade antalet minskat till 59 000 personer.

I slutet av maj 2022 uppgick antalet långtidsarbetslösa till nära 164 000 personer, vilket är 23 000 personer fler jämfört med samma månad 2019. Det motsvarar 49 procent av det totala antalet inskrivna arbetslösa. Detta är den högsta andel långtidsarbetslösa av samtliga inskrivna arbetslösa någonsin enligt den nuvarande definitionen.³⁷ Arbetsförmedlingen bedömer att andelen kommer vara kvar på fortsatt höga nivåer under hela prognosperioden. Långtidsarbetslösheten riskerar därmed att kvarstå på en högre nivå än genomsnittet under 2010-talet som var 140 000 personer. Hur antalet långtidsarbetslösa utvecklas framöver beror dock i hög grad på arbetskraftens omställningsförmåga samt hur många som kan påbörja reguljär utbildning.

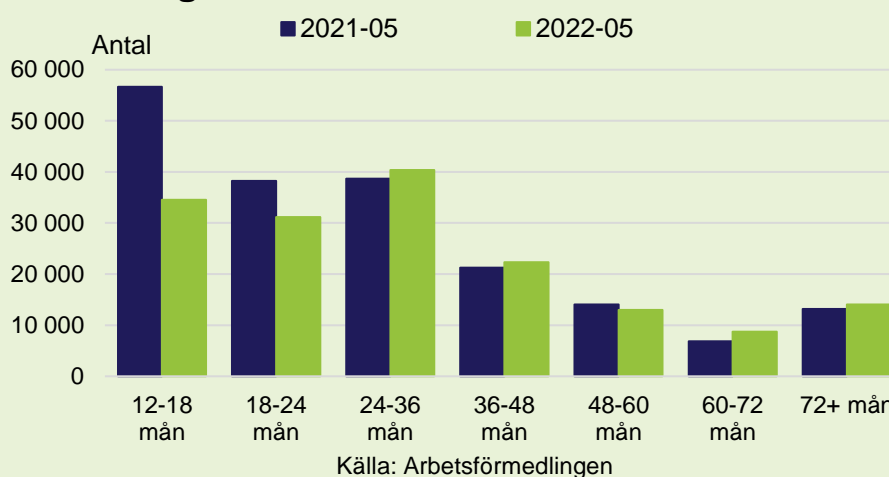
Parallellt har antalet inskrivna arbetslösa med de längsta tiderna (mer än 24 månader) i arbetslöshet fortsatt att öka till rekordhöga nivåer. I slutet av maj uppgick antalet arbetslösa som varit utan arbete i mer än 24 månader till 98 000 personer, vilket är en ökning med 20 000 personer samma månad 2019. Det motsvarar 60 procent av samtliga långtidsarbetslösa eller 30 procent av samtliga inskrivna arbetslösa.

³⁷ Det finns statistik enligt definitionen 12 månader eller mer utan arbete från 2006 och framåt.

Fler är långtidsarbetslösa längre

Antalet inskrivna arbetslösa har minskat i en hög takt, samtidigt är långtidsarbetslösheten kvar på höga nivåer. Under slutet av 2021 och inledningen av 2022 är det framför allt gruppen långtidsarbetslösa med förhållandevis kortare tider utan arbete (12–18 månader) som har minskat, följt av gruppen som varit utan arbete 18–24 månader. Samtidigt är allt fler långtidsarbetslösa utan arbete i allt längre tider, vilket framgår i diagrammet nedan.

Långtidsarbetslösa efter tid utan arbete

Tudelingen på arbetsmarknaden har ökat, där de som var långtidsarbetslösa redan innan pandemin har fastnat i längre tider utan arbete. Det blir tydligt av att antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i mer än två år har ökat till rekordhöga nivåer både antals- och andelsmässigt.

I slutet av maj hade 60 procent av de långtidsarbetslösa varit utan arbete i över två år. Antalet med svag konkurrensförmåga bland de längsta tiderna utan arbete har dessutom fortsatt att öka. I slutet av maj tillhörde 86 000 personer, eller 87 procent, av de som varit utan arbete i mer än 24 månader en eller flera av grupperna med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

Situationen där fler av de inskrivna arbetslösa varit utan arbete i allt längre tider är allvarlig då förlängda tider i arbetslöshet försvårar möjligheterna att komma i arbete igen. Den högre andelen långtidsarbetslösa bland de inskrivna arbetslösa, där fler varit utan arbete i allt längre tider och har en svag konkurrensförmåga, innebär att pandemin riskerar att få bestående effekter genom att långtidsarbetslösheten kvarstår på högre nivåer jämfört med tidigare.

För att bryta utvecklingen där fler fastnar i längre tider av arbetslöshet behövs aktivt stöd och insatser. Det handlar till stor del om utbildning, men också om att sänka trösklarna på arbetsmarknaden genom olika typer av subventionerade anställningar. För de som står allra längst ifrån krävs det dessutom ofta en kedja av insatser för att bryta arbetslösheten. Läs mer i avsnittet *Utmaningar på arbetsmarknaden*.

Utmaningar på arbetsmarknaden

Problematiken med obalanserna på arbetsmarknaden blir alltmer påtaglig. Trots en minskande arbetslöshet är det färre som kan ta de lediga jobben. Samtidigt är efterfrågan på utbildad arbetskraft fortsatt stor. Bristen på kompetens och avmattningen i konjunkturen bidrar till att utvecklingen på arbetsmarknaden och ekonomin i Sverige hämmas.

Fler är långtidsarbetslösa längre

Trots återhämtningen på arbetsmarknaden och en minskande arbetslöshet är långtidsarbetslösheten fortsatt på en hög nivå. Ett stort antal inskrivna arbetslösa med långa tider utan arbete har varit en stor utmaning under flera år och problematiken har förstärkts under pandemin. Dels har nya grupper hamnat i längre tider av arbetslöshet, dels har de som redan före krisen var arbetslösa fått en svårare situation på arbetsmarknaden eftersom de hamnar längre bak i kön. Redan före konjunkturavmattningen, som inleddes andra halvåret 2019, fanns ett stort antal inskrivna arbetslösa, trots många år av stark konjunktur. Det förklarades av att många arbetslösa saknade gymnasial utbildning och de kompetenser som arbetsgivarna efterfrågade. Samtidigt har strukturomvandlingen, som påskyndades under pandemin, inneburit att en del personer som har blivit arbetslösa har fått det svårare att komma tillbaka ut i arbete. Dessa personer kan behöva ta del av utbildningsinsatser, alternativt byta yrke eller bransch samtidigt som det även kan krävas en större geografisk rörlighet.

Antalet långtidsarbetslösa, personer som varit utan arbete i mer än tolv månader, nådde sin högsta nivå under hösten 2021. Under 2022 har antalet långtidsarbetslösa minskat successivt men är fortsatt på en högre nivå än före pandemin. Personer med längre tider i arbetslöshet utgör samtidigt en allt större andel av samtliga inskrivna arbetslösa. I maj 2022 hade 164 000 personer, nästan hälften av samtliga inskrivna arbetslösa, varit utan arbete i mer än tolv månader. Personer med de längsta tiderna, mer än 24 månader utan arbete, utgör samtidigt en allt större andel av de långtidsarbetslösa. I maj 2022 hade närmare 100 000 personer varit utan arbete i mer än två år. Det innebär att de nu utgör närmare 30 procent av samtliga arbetslösa, en ökning med tio procentenheter jämfört med i maj 2020. I gruppen som varit utan arbete i mer än 24 månader saknar fyra av tio gymnasial utbildning. Bland dessa har dessutom sex av tio en kortare utbildning än motsvarande grundskola. En stor del av dessa är utrikes födda kvinnor, för vilka situationen på arbetsmarknaden bedöms som särskilt svår. Många har ett stort behov av aktivt stöd för att rusta och stärka möjligheten till etablering på arbetsmarknaden. En utvärdering av projektet *Jämställd Etablering* har visat att ett arbetssätt med intensifierade förmedlingsinsatser och stöd och matchning från dag ett bidrar till positiva resultat för personer som står allra längst från arbetsmarknaden.³⁸ Slutrapporten visade även att det med rätt utformade insatser går att matcha arbetsökande som står långt ifrån

³⁸ Läs mer i rapporten *Matchningsinsatser för personer som nyligen fått uppehållstillstånd – Slutrapport från socialfondsprojektet Jämställd Etablering*, Arbetsförmedlingen analys 2022:10.

arbetsmarknaden utan större kostnadsökningar relativt upphandlade matchningstjänster. Nuvarande matchningstjänster passar dock inte alla långtidsarbetslösa utan bör framför allt riktas till dem som nyligen blivit långtidsarbetslösa. Arbetsförmedlingen bedömer därför att förväntningarna på myndigheten, inte minst med tanke på de nya uppdrag som aviserats, också behöver följas av motsvarande finansiering.³⁹

Fler långtidsarbetslösa behöver ta del av insatser för att det ska vara möjligt att bryta den pågående utvecklingen. Betydligt fler som står längre ifrån arbetsmarknaden behöver också gå till olika former av subventionerade anställningar, exempelvis nystartsjobb och introduktionsjobb. Arbetsplatsförlagda insatser ger bland annat möjlighet till arbetslivserfarenhet, språkträning och nätverk som många saknar.⁴⁰ Subventionerade anställningar är ett sätt hjälpa personer som varit arbetslösa längre perioder tillbaka in på arbetsmarknaden men även att undvika att personer hamnar i utanförskap, det vill säga lämnar arbetskraften. Extratjänsterna, som fasades ut från och med januari 2022, har varit den enda subventionerade anställning som använts i ungefär lika stora delar för kvinnor och män. Det är en tydlig skillnad gentemot många andra typer av subventionerade anställningar, där män generellt är överrepresenterade. Arbetsförmedlingen ser nu över möjligheterna att möta behovet hos personer som tidigare varit aktuella för extratjänster genom att öka användandet av andra subventionerade anställningar och insatser, framför allt nystartsjobb och introduktionsjobb. Det måste samtidigt ske i nära dialog med både arbetsgivare och med kommuner, på flera nivåer. Subventionerade anställningar kan ge effekter i påföljande led där effekten kan mätas som en progression, det vill säga ett stegvis närmande mot arbetsmarknaden.⁴¹ Även Etableringsjobben, som planeras att införas successivt under 2022, är en åtgärd som kan bidra till att minska antalet långtidsarbetslösa.⁴² För personer som står långt ifrån arbetsmarknaden behövs ofta en kedja av insatser där praktik och andra arbetsplatsförlagda insatser är viktiga delar för att bryta arbetslösheten.⁴³

Under de kommande åren krävs en kombination av olika åtgärder inom arbetsmarknadspolitik, men också inom andra politikområden. För att fler långtidsarbetslösa varaktigt ska komma i arbete behöver betydligt fler än idag stärka sin formella kompetens, framför allt inom det reguljära utbildningsväsendet. Det handlar både om kommunal vuxenutbildning och yrkesutbildning för personer med kort utbildning, men även arbetsmarknadsutbildningar för personer som är i behov av kompetensutveckling eller av att yrkesväxla. Då behovet av utbildningsinsatser uppstår i takt med individens behov är det viktigt att utbildning erbjuds kontinuerligt över året för att tillgodose efterfrågan löpande. Det finns även en utmaning i att regelverk och ekonomiska villkor i hög grad kan hålla tillbaka studiedeltagandet för arbetslösa som är i behov av utbildning. Att förenkla regelverken samt tydliggöra

³⁹ Arbetsförmedlingens budgetunderlag 2023–2025, Arbetsförmedlingen.

⁴⁰ Läs mer i rapporten *Arbetsmarknadsetablering av nyanlända lågutbildade flyktingar*, IFAU 2020:21

⁴¹ Läs mer i rapporten *Att studera progression - en kartläggning av vägen genom insatser till arbete*, Arbetsförmedlingen analys 2022:12

⁴² Läs mer i rapporten *Nya åtgärder inom arbetsmarknadspolitik: etableringsjobb*. Arbetsförmedlingens återrapportering 2020.

⁴³ Läs mer i rapporten *Matchningsinsatser för personer som nyligen fått uppehållstillstånd - delrapport från socialfondsprojektet Jämställd etablering*, Arbetsförmedlingen analys 2020:3.

utbildningsvägar och hur olika ekonomiska stöd förhåller sig till varandra är viktigt för att underlätta så att fler kan påbörja studier.⁴⁴

Arbetsförmedlingen har framfört till regeringen att det redan före pandemin fanns stora utmaningar att inom arbetsmarknadspolitiken få vissa grupper av arbetslösa i varaktigt sysselsättning trots en stor efterfrågan på arbetskraft och att de tagit del av olika typer av insatser under lång tid. Med anledning av detta har Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att analysera behov hos långtidsarbetslösa som står särskilt långt ifrån arbetsmarknaden och vid behov föreslå åtgärder för att öka övergången till arbete eller utbildning.⁴⁵ Uppdraget ska redovisas i februari 2023.

Ökande obalanser försvårar läget på arbetsmarknaden

I takt med återhämtningen i ekonomin har efterfrågan på arbetskraft ökat tydligt. Rekryteringssvårigheterna som fanns inom flera branscher och yrken redan före krisen har därmed åter blivit tydliga samtidigt som det kortsiktigt uppstått en generell brist på arbetskraft till följd av den snabbt ökande efterfrågan. Antalet annonserade lediga jobb i Arbetsförmedlingens platsbank har succesivt ökat till mycket höga nivåer under våren. Att antalet annonserade lediga jobb har ökat kraftigt den senaste tiden indikerar att det finns en underliggande problematik med en växande brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser. Samtidigt finns signaler att många jobb inte tillsätts, vilket innebär att kopplingen mellan antalet nyanmälda lediga jobb och den faktiska efterfrågan på arbetskraft är mer osäker än tidigare.

Bristen på efterfrågad kompetens är mycket stor. Arbetsgivarna hittar inte fullt ut den kompetens de söker och risken är stor att de högt ställda anställningsplanerna inte infrias. Detta hämmar utvecklingen i ekonomin på flera sätt och riskerar att bromsa sysselsättningstillväxten. Samtidigt har kompetenskraven ökat eller förändrats i takt med strukturomvandlingen. En mer avancerad arbetsmarknad ställer högre krav på arbetskraftens kompetenser, vilket riskerar att öka obalanserna och försvårar matchningsläget på arbetsmarknaden. Det är troligt att arbetsgivare kommer fortsätta att uppleva en ökad brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser under prognosperioden. Arbetsförmedlingen arbetar målmedvetet för att kunna erbjuda en likvärdig service i hela landet. Att säkra en ändamålsenlig lokal närvaro i olika former, i egen regi, genom servicekontor eller genom samverkan med kommuner och lokala näringslivet, är avgörande för att lyckas med detta.

För att minska obalanserna på arbetsmarknaden framöver behöver tillgången på efterfrågade kompetenser öka för att motsvara de kompetenskrav som finns på arbetsmarknaden. Det blir därför helt centralt att underlätta samt att motivera och vägleda fler till utbildning som leder till arbete. Mer flexibla möjligheter för utbildning, omställning och kompetensutveckling är därför nödvändiga. Samtidigt behöver utbildningssystemet bli mer lättöverskådligt för att underlätta möjligheten för arbetslösa i behov av utbildning att påbörja studier. En stor utmaning för Arbetsförmedlingen och kommunerna framöver blir att öka antalet arbetslösa som

⁴⁴ Läs mer i rapporten *Flaskhalsar vid övergång till reguljär utbildning*, Arbetsförmedlingen analys 2018:6.

⁴⁵ [Uppdrag till Arbetsförmedlingen att minska långtidsarbetslösheten - Regeringen.se](#)

påbörjar reguljär utbildning. Det gäller inte minst för personer med en kort utbildningsbakgrund. En fullföljd gymnasieutbildning är fortsatt den enskilt viktigaste faktorn för att varaktigt etablera sig på svensk arbetsmarknad. Det visar sig bland annat genom att personer som saknar gymnasial utbildning är överrepresenterade bland de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen. De som har lämnat för arbete under återhämtningen på arbetsmarknaden är framför allt personer med minst gymnasial utbildning.

Även arbetsgivarna har ett stort ansvar för att bidra till att bryta utvecklingen och underlätta den långsiktiga kompetensförsörjningen. Det handlar bland annat om att förbättra arbetsvillkoren för att kunna behålla befintlig personal och attrahera fler personer till utbildningar kopplade till bristyrken. Men det kan också handla om att se till vilka kompetenser som verksamheten faktiskt är i behov av samt att förhålla sig flexibelt till krav på erfarenhet eller utbildning vid rekrytering där så är möjligt. Arbetsgivare behöver också erbjuda kontinuerlig kompetensutveckling för att främja möjligheterna till livslångt lärande.

Med anledning av kriget i Ukraina följer Arbetsförmedlingen utvecklingen noga och arbetar intensivt med att utreda vilka konsekvenser det har för myndigheten samt med att förbereda organisationen för att kunna erbjuda stöd till de flyktingar som kommer till Sverige.⁴⁶ Mottagandet av flyktingar från Ukraina innebär nya utmaningar. Av de som kommit till Sverige från Ukraina är majoriteten kvinnor och barn. Om dessa kvinnor ska jobba måste barnomsorgen byggas ut i samma takt och det råder redan idag stor brist på kompetent arbetskraft inom dessa områden. Om dessa kvinnor inte har den kompetens som eftersöks på svensk arbetsmarknad uppstår flera problem med utanförskap då de inte har tillgång till sedvanliga insatser som exempelvis SFI. Hittills har en mycket liten andel av flyktingarna från Ukraina valt att skriva in sig hos Arbetsförmedlingen så det är osäkert hur många som kommer att ställa sig till arbetsmarknadens förfogande, hur deras utbildningsbakgrund ser ut, samt vilka jobb de kan tänkas matchas mot.

⁴⁶ Läs mer i fördjupningsrutan *Flyktinginvandring från Ukraina och svensk arbetsmarknad*.

Bilagor

Bilaga 1. Nyckeltalstabeller

Arbetsmarknad, bedömningar för 2022-2023

	Utfall		Prognos	
	2020	2021	2022	2023
Arbetskraft (15-74 år)*	0,3	1,4	0,7	0,3
Sysselsatta (15-74 år)*	-1,4	1,1	2,0	0,5
Arbetslöshet (15-74 år)**	8,5	8,8	7,6	7,5
Inskrivna arbetslösa (16-64 år) ² ***	437	409	345	340

²⁾ Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik

* procentuell förändring, ** procent, *** tusental

Källa: SCB (AKU) och Arbetsförmedlingen

Bilaga 2. Arbetsförmedlingens prognoser

Syfte

Arbetsförmedlingens prognosarbete har som huvudsyfte att ge kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden. Det ska på så sätt stödja arbetet med att vägleda arbetssökande mot utbildning eller matcha dem mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Prognosresultaten är också ett viktigt underlag för att planera Arbetsförmedlingens verksamhet. Det övergripande syftet är att bidra till att skapa goda förutsättningar för en välfungerande arbetsmarknad.

Ny insamlingsmetod sedan 2020

Arbetsförmedlingen genomgår stora förändringar till följd av myndighetens förändrade uppdrag i samband med reformeringen. Arbetsförmedlingen genomförde som en följd av det en ny insamlingsmetod för undersökningarna från och med våren 2020. Myndigheten har gått från den tidigare metoden där arbetsförmedlare intervjuade arbetsgivare till att i stället, med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB), skicka ut webbenkäter till arbetsställen. Prognosundersökningens svarsfrekvens var betydligt högre när den baserades på en intervjuundersökning, då den uppgick till närmare 80 procent. Resultaten sedan 2020 är därför behäftade med större osäkerhet.

Metod och undersökningens genomförande

Arbetsförmedlingens prognoser baseras på webbenkäter som skickats till ett stort antal privata och offentliga arbetsgivare. Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömning om efterfrågan på deras varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagets kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, arbetskraftsbrist samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen av sin verksamhet samt om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning. Enkätresultaten är grundläggande för prognosarbetet och utgör ett viktigt underlag för i synnerhet de regionala prognosbedömningarna.

Urvalsdesign

Underlaget utgörs av Statistiska centralbyråns (SCB:s) företagsdatabas (FDB), där ramobjektet är alla aktiva arbetsställen enligt SAMU-systemets novembermätning, året innan urvalet används. Urvalet används under ett år och två prognosomgångar. FDB-uppgifterna uppdateras innan leverans det aktuella året. Urvalet är uppdelat i privata och offentliga arbetsgivare och totalt dras cirka 14 000 respektive 2 500 arbetsställen.⁴⁷ Båda urvalen är designade för att vara representativa utifrån

⁴⁷ Fram till hösten 2020 har det offentliga urvalet totalundersökts med utgångspunkt i Arbetsförmedlingens kartläggning av den offentliga verksamheten i Sveriges regioner och kommuner. Därefter har det offentliga urvalet dragits enligt samma urvalsdesign som gäller för det privata urvalet.

arbetsställets tillhörighet avseende näringsgren, geografisk region och storleksklass. Såväl det privata som det offentliga urvalet är stratifierat utifrån nio stratum för näringsgrenar, enligt tabellen nedan. Utöver det finns för det privata urvalet fem stratum för arbetsställestorlek och 42 för regioner, vilket totalt ger 1 890 möjliga stratum. För det offentliga urvalet finns sex stratum för arbetsställestorlek och 21 för regioner (länsnivå), alltså totalt 1 134 möjliga stratum.⁴⁸ I varje stratum dras ett obundet slumpmässigt urval (OSU) genom Neyman-allokering och utifrån antalet anställda.

Näringsgrensstratifiering ⁴⁹	SNI 2007
Jord- och skogsbruk (A)	1-03
Industri (B-E)	05-33, 35-39
därav övrig tillverkning, exkl. utvinning, energi och miljö	05-24, 31-32
därav tillverkning av verkstadsvaror	25-30, 33
Byggverksamhet (F)	41-43
Handel (G)	45-47
Transport (H)	49-53
Hotell och restaurang, personliga och kulturella tjänster (I, R och S)	55-56, 90-96
Information och kommunikation (J)	58-63
Finansiell verksamhet och företagstjänster (K-N)	64-82
Utbildning samt vård och omsorg och sociala tjänster (P och Q)	85-88

Näringsgrensindelning

Utgångspunkten för branschbeskrivningarna i Arbetsförmedlingens prognosarbete är indelningen i SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU), baserat på SNI 2007 enligt tabellen ovan. I gruppen privata tjänster ingår näringsgrenarna handel, transport, hotell och restaurang, personliga och kulturella tjänster, information och kommunikation samt finansiell verksamhet och företagstjänster. I gruppen offentliga tjänster ingår näringsgrenarna utbildning samt vård och omsorg och sociala tjänster. I offentliga tjänster ingår både offentliga och privata utförare.

Svarsfrekvenser

I den aktuella undersökningen samlades svaren in mellan 16 februari och 22 april 2022. Urvalet bestod av närmare 14 000 arbetsställen i näringslivet och svarsfrekvensen uppgick där till 28,9 procent. Urvalet av offentliga arbetsgivare bestod av närmare 2 500 arbetsställen och svarsfrekvensen uppgick till 32,7 procent.

⁴⁸ Urvalet är fördelat på storleksklasserna 5-9, 10-19, 20-49, 50-99 samt 100+ anställda för det privata urvalet och 100-199 och 200+ anställda för det offentliga. I varje stratum utom den största storleksklassen i respektive urval, som totalundersöks, måste minst tio arbetsställen ingå. Om det inte uppfylls slås stratum ihop med avseende på (mindre) storleksklass tills villkoret är uppfyllt.

⁴⁹ Näringsarna 64201, 64202, 78100, 78200, 85591, 84 är undantagna. Därmed ingår inte bemanningsföretag, men information inhämtas om inhyrd arbetskraft från både offentliga och privata arbetsgivare.

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar arbetsgivarnas förväntningar på efterfrågeutvecklingen de kommande sex månaderna. Arbetsgivarnas bedömningar sammanställs till netttotal. Undersökningen på våren genomförs under andra kvartalet och höstundersökningen under fjärde kvartalet. Värden för första och tredje kvartalet tas fram med linjär interpolering. Därefter säsongrensas netttotalen med X11-Arima för att därefter standardiseras med medelvärdet 0 och standardavvikelsen 1. I ett sista steg transformeras tidsserien till ett index med medelvärde 100 och standardavvikelse 10.

Tolkningen av efterfrågeindikatorn blir således att värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 ett mycket starkare förväntningsläge än normalt. På motsvarande sätt visar värden under 100 på ett svagare förväntningsläge än normalt och värden under 90 på ett mycket svagare förväntningsläge än normalt.

Bilaga 3. Om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik

Uppgifterna om inskrivna arbetssökande i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik hämtas ur det operativa förmedlingssystemet. Statistiken över arbetssökande är uppdelad på olika sökandekategorier. Uppgifterna om anmälda platser omfattar rekryteringsbehov som arbetsgivare anmält direkt till Arbetsförmedlingen, främst via självservicesystemet Annonsera Direkt eller som direktöverförda platser. Varselstatistiken avser de driftsinskränkningar som omfattas av Lag (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder, den så kallade främjandelagen.

Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik ska inte förväxlas med den officiella arbetsmarknadsstatistiken som tillhandahålls av Statistiska centralbyrån (SCB). SCB:s uppgifter om bland annat sysselsättning, arbetslöshet och arbetskraften utgår från månatliga arbetskraftsundersökningar (AKU). Vid jämförelser med statistik från andra länder ska alltid SCB:s officiella arbetsmarknadsstatistik användas. Till följd av olika definitioner och metoder för uppgiftsinsamling redovisar AKU och Arbetsförmedlingens registerbaserade verksamhetsstatistik inte samma antal eller andel arbetslösa. Alla som redovisas som arbetslösa i AKU är inte inskrivna på Arbetsförmedlingen och alla som är inskrivna på Arbetsförmedlingen är inte arbetslösa i AKU. SCB har publicerat flera studier som jämför nivå och sammansättning av arbetslösheten enligt respektive källa.⁵⁰

I denna rapport är analyser och beskrivningar av utvecklingen för arbetssökande som är inskrivna på Arbetsförmedlingen baserade på delgruppen *inskrivna arbetslösa*. Denna grupp utgörs av summan av antalet öppet arbetslösa och antalet sökande i program med aktivitetsstöd. Gruppen inskrivna arbetslösa innehåller de kategorier av arbetssökande som bäst illustrerar den konjunkturrelaterade utvecklingen på arbetsmarknaden.

- *Öppet arbetslösa* är arbetssökande är inskrivna på en arbetsförmedling, är utan arbete, som aktivt söker och omgående kan tillträda ett arbete samt inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.
- *Sökande i program med aktivitetsstöd* deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program där aktivitetsstöd är den sammanfattande benämningen på den ersättning som deltagarna i programmen erhåller.

Inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden

Inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden innefattar följande grupper:

- Inskrivna arbetslösa med högst förgymnasial utbildning
- Inskrivna arbetslösa med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- Inskrivna arbetslösa som är utomeuropeiskt födda

⁵⁰ Se exempelvis "Arbetslös – inte samma sak hos SCB och Arbetsförmedlingen", december 2018.

- Inskrivna arbetslösa i åldrarna 55–64 år

De tal som presenteras avseende inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga är rensade från dubbelräkningar. Det innebär att en arbetssökande, som i praktiken kan ingå i flera av delgrupperna med svag konkurrensförmåga, endast räknas en gång.

Definitionen av inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga grundas på respektive delgrupps arbetslöshetsmönster. Två kriterier har använts för att definiera vilka kategorier av arbetslösa som ingår i begreppet:

- Arbetslöshetsnivå
- Arbetslöshetstiden

Dessa två kriterier ger en god bild av vilka grupper som generellt sett har betydligt svårare än andra arbetssökande att nå en fast förankring på arbetsmarknaden.

Det är dock viktigt att understryka att de individuella förutsättningarna skiljer sig åt inom gruppen med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Att tillhöra en eller flera av delgrupperna behöver alltså inte för den enskilde innebära att man har svårt att finna ett arbete. Detta även om gruppen som helhet har en svagare konkurrensförmåga på arbetsmarknaden jämfört med personer som inte tillhör någon av delgrupperna. I statistiska sammanhang är det dock en klar fördel att utgå ifrån aggregerade grupper för att spegla utvecklingen för arbetssökande som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Registerbaserad arbetskraft bas för den relativa arbetslösheten

I Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik används en registerbaserad arbetskraft som bas för redovisningen av den relativa arbetslösheten. I den officiella arbetslöshetsstatistiken från SCB relateras däremot arbetslösheten till arbetskraften enligt AKU. SCB:s uppgifter om arbetskraftens storlek har nackdelen att de inte är möjliga att bryta ner på lokal nivå eller på mindre grupper av arbetssökande. Därmed har Arbetsförmedlingen valt att redovisa inskrivna arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften.

Den registerbaserade arbetskraften består av två delar:

- Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS) som består av alla som bor i en kommun och som jobbar i kommunen eller som pendlar till ett jobb i en annan kommun.
- Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen, det vill säga summan av öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd.

Uppgiften om antalet förvärvsarbetande avser november månad senast tillgängligt år, medan uppgiften om antalet arbetssökande uppdateras varje månad.

Bilaga 4. Förteckning över fördjupningar

Våren 2022

- Arbetsförmedlingen nya yrkesprognoser
- Arbetsmarknaden för kortutbildade mellan 25–64 år
- Flyktinginvandring från Ukraina och svensk arbetsmarknad

Hösten 2021

- Bristen på arbetskraft får konsekvenser
- Yrkesmobilitet på den svenska arbetsmarknaden
- Fler är långtidsarbetslösa längre

Våren 2021

- Arbetsförmedlingens nya yrkesprognoser
- Äldre som förlorat jobbet under pandemin riskerar att fastna i arbetslöshet
- Fler med stark ställning har hamnat längre ifrån arbetsmarknaden

Hösten 2020

- På längre sikt bedöms bristen på arbetskraft att kvarstå
- Svårare för arbetslösa med svag konkurrensförmåga
- Antalet inskrivna arbetslösa innan pandemin jämfört med finanskrisen 2008

Våren 2020

- En ny typ av kris
- De flesta varslade blir inte arbetslösa
- Svårare arbetsmarknadssituation för dem med tillfälliga anställningar
- Många långtidsarbetslösa har kort utbildning

Hösten 2019

- Fler deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin
- Neddragning av extratjänster drabbar främst kvinnor

Våren 2019

- Sysselsättningsökningen beroende av utrikes födda
- Utbildningsnivå avgörande för utrikes födda kvinnor
- Progression bland deltagare i etableringen

Hösten 2018

- Brist på arbetskraft inom vård, skola och omsorg
- Ett regionalt perspektiv på befolkningsutvecklingen

Våren 2018

- Var jobbar personer utan gymnasieutbildning?
- Utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen

Rapporten *Arbetsmarknadsutsikterna* publiceras två gånger per år och är en del av Arbetsförmedlingens prognosverksamhet.

På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser finns alla våra prognoser samt mer information om vårt prognosarbete.

På vår webbplats finns också *Hitta yrkesprognoser*. Där beskrivs jobbmöjligheterna på kort och på lång sikt för närmare 200 olika yrken.

På vår webbplats finns även *Hitta yrken* som innehåller detaljerade beskrivningar av ett stort antal yrken.

Arbetsförmedlingen
113 99 Stockholm
Telefon 0771-60 00 00
www.arbetsformedlingen.se